

Éves előrehaladási jelentés

az Európai Halászati Alapból társfinanszírozott HOP 2013. évben elért
eredményeiről

2014. június

TARTALOMJEGYZÉK

1. AZONOSÍTÁS.....	3
2. RÖVID ÖSSZEFOGLALÁS.....	3
3. AZ OPERATÍV PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁNAK ÁTTEKINTÉSE PRIORITÁSI TENGELENKÉNT	4
3.1. Információ a prioritási tengelyek tekintetében a ténylegesen elért előrehaladásról	4
3.2. A prioritási tengelyekre és az intézkedésekre vonatkozó meghatározott információk	5
3.3. Pénzügyi információk (euróban)	6
3.3.1. A jelentés évére vonatkozó pénzügyi információk (2013).....	6
3.3.2. A program elejétől kumulált pénzügyi információk (2008-2013)	8
3.4. Minőségi elemzés	10
3.4.1. Pénzügyi eredmények:.....	10
3.4.2. Fizikai eredmények, esélyegyenlőség:	11
3.5. Monitoring szabályok	12
3.6. Jelentősebb felmerült problémák és a megoldásukra hozott intézkedések ..	13
3.7. Az operatív program éves vizsgálata után a Bizottság által megfogalmazott ajánlások.....	14
3.8. Visszafizetett vagy újr felhasznált támogatás.....	14
3.9. Az EHA Rendelet 56. cikke szerinti jelentős módosulás.....	15
3.10. Az operatív program végrehajtására vonatkozó általános feltételek változásai.....	15
3.10.1. Programmódosítás	15
3.10.2. 2. tengely	16
3.10.3. 3. tengely	16
4. A TECHNIKAI SEGÍTSÉGNYÚJTÁS FELHASZNÁLÁSA	18
5. TÁJÉKOZTATÁS ÉS NYILVÁNOSSÁG	18
5.1. A 498/2007/EK rendelet 28. cikke alapján az Operatív Program közismertségének értékelése.....	19
6. TÁJÉKOZTATÁS A KÖZÖSSÉGI JOGNAK VALÓ MEGFELELÉSRŐL	19
7. MÁS ESZKÖZÖK KIEGÉSZÍTÉSE	21
MELLÉKLETEK	22
1. sz. melléklet: A 2013. év eseményeinek összefoglalása.....	23
2. sz. melléklet: A HOP második számú módosítása – új pénzügyi keret.....	25
3. sz. melléklet: Jogi tábla	26
4. sz. melléklet: HOP 3. prioritási tengely intézkedéseinek kiválasztási kritériumai	27
5. sz. melléklet: A magyar halgazdálkodási ágazat értékelése	28

1. AZONOSÍTÁS

Tagállam	Magyarország
Operatív program	Program száma (CCI-szám): 2007 HU 14 FPO 001 Jelentéstétel éve: 2014.
Végrehajtási jelentés	Az éves jelentés Monitoring Bizottság általi jóváhagyásának időpontja: 2014. június 2.

2. RÖVID ÖSSZEFOGLALÁS

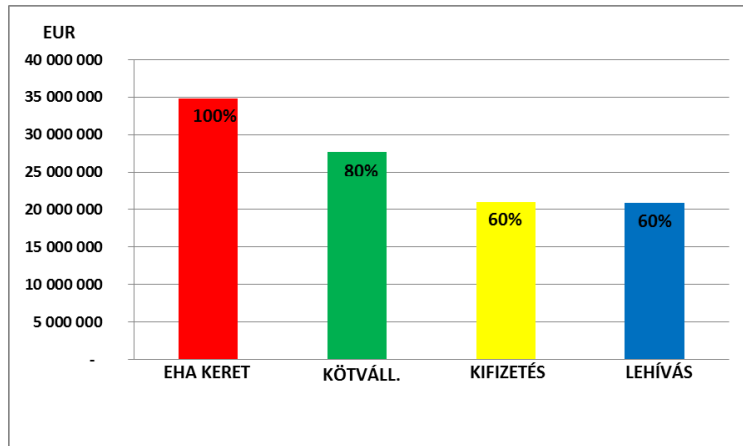
A 2008. szeptember 9-én az Európai Bizottság (a továbbiakban: Bizottság) által elfogadott Halászati Operatív Program (a továbbiakban: HOP) keretében a halászati ágazat számára komoly fejlesztési lehetőségek nyíltak a 2007-2013-as időszakban. Az operatív program második módosítása után ezek a lehetőségek a rendelkezésre álló források mintegy 87%-ban a 2. prioritási tengely szerint a tógazdaságok, intenzív rendszerek, halfeldolgozók építésére, felújítására és infrastruktúrájuk fejlesztésére, valamint vízi környezetvédelemre kerültek elkülönítésre. A források 7%-a a 3. prioritási tengely (kollektív intézkedések: promóció, tudástranszfer) megvalósítását szolgálja, míg Magyarország 6%-ot allokált az 5. prioritási tengelyre, a Technikai Segítségnyújtásra (a továbbiakban: TS).

Az Európai Halászati Alap (a továbbiakban: EHA) által finanszírozott közösségi halászati támogatásra vonatkozó általános szabályokat az 1198/2006/EK Tanácsi Rendelet az Európai Halászati Alapról (a továbbiakban: EHA Rendelet) állapítja meg. Az EHA Rendelet 67. cikke rendelkezik az éves és a záró végrehajtási jelentési kötelezettségről, amely szerint a HOP Irányító Hatóság (a továbbiakban: HOP IH) minden év június 30-ig a HOP Monitoring Bizottság (a továbbiakban: MB) jóváhagyását követően éves jelentést nyújt be a Bizottság részére az operatív program végrehajtásáról. A jelentés a Bizottság 498/2007/EK rendelete (a továbbiakban: EHA végrehajtási rendelet) XIV. sz. mellékletében foglaltaknak megfelelően, az ott megadott szerkezetben készült el.

A jelentésben szereplő adatok elsődleges forrása az Integrált Igazgatási és Ellenőrzési Rendszer (a továbbiakban: IIER), valamint a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal mint Közreműködő Szervezet (továbbiakban: KSZ) által készített havi pénzügyi riport 2013. december 31-i adatai.

A 2013. évről összességében elmondható, hogy az operatív program második módosításának köszönhetően tovább folytatódott a beruházások előrehaladása az akvakultúra és a halfeldolgozás terén, valamint befejeződött a vízi környezetvédelmi intézkedéseket tartalmazó Halastavi Környezetgazdálkodási Program (a továbbiakban: HKP) kifizetése a 2. prioritási tengelyen. A 3. prioritási tengely vonatkozásában megtörtént a korábban már megvalósított projekt kifizetése és lezárása, valamint új projektek tervezése és megvalósítása is elindult. A tájékoztatást és nyilvánosságot érintően több rendezvényre is sor került az ország különböző pontjain. A forrásvesztést a konvergencia és nem konvergencia régióknál egyaránt sikerült elkerülni. Fontos továbbá megemlíteni, hogy a halászati ágazat széleskörű bevonásával folytatódott a hazai egyeztetés a 2014-2020-as programozási időszakról. A 2013. év eseményeit az 1. sz. melléklet foglalja össze.

A 2013. december 31-i állapot szerinti pénzügyi előrehaladást az összes EHA-hozzájárulás (34 769 572 euró) arányában, euróban a következő ábra szemlélteti:

1. ábra. A 2013-as év pénzügyi előrehaladásának bemutatása a teljes EHA hozzájárulás arányában

3. AZ OPERATÍV PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁNAK ÁTTEKINTÉSE PRIORITÁSI TENGELYENKÉNT

3.1. Információ a prioritási tengelyek tekintetében a ténylegesen elért előrehaladásról

II. prioritási tengely:

Mutatók		2006	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Összesen
Új halastó (ha)	Eredmény		81	13	42	89	47			272
	Cél									1000
	Kiindulás	0								
Felújított halastó (ha)	Eredmény		11	259	654	413	1248			2585
	Cél									4000
	Kiindulás	0								
Az akvakultúra ágazatban alkalmazott munkaerő létszámának fenntartása (fő)	Eredmény		94	107	323	417	616			
	Cél									1353
	Kiindulás	1353	1317	1314	1343	1349				
A biotermelésre átállt termelőegységek száma (db)	Eredmény	NEM INDULT								
	Cél									
	Kiindulás									
Újonnan létesített halfeldolgozó üzemek (kapacitás: tonna)	Eredmény		0	0	0	212	225			437
	Cél									700
	Kiindulás	0								
Felújított halfeldolgozó üzemek (kapacitás: tonna)	Eredmény		0	90	285	130	132			637
	Cél									1300
	Kiindulás	0								
A munkakörülmények és a higiéniai körülmények fejlesztését célzó projektek száma (db)	Eredmény		0	2	6	5	3			16
	Cél									5
	Kiindulás	0								
A Halastavi Környezetgazdálkodási Programban résztvevő halastó terület aránya %	Eredmény					64	64			64
	Cél									50
	Kiindulás				0					

Forrás: Közreműködő Szervezet, Akvakultúra ágazatban kiinduló országos foglalkoztatási adat. Agrárgazdasági Kutató Intézet

III. prioritási tengely:

A HOP 3. prioritási tengelye mentén 2012-ben nem valósult meg projekt, 2011-ben és 2013-ban egy-egy, összesen két projekt valósult meg, így ezek hatása az eredménymutatók alakulására még nem releváns.

A tengely eredménymutatóinak részletes vizsgálata és elemzése a 2014-2015-ben megvalósuló marketingkampányt követően esedékes.

A III. prioritási tengely alá tartozó specifikus célok eredménymutatói

A célkitűzés kódja	Eredménymutató megnevezése	Kiindulási adatok (2006)	Érték (2012)*	Tervezett cél (2015)	Adatok forrása
SO1.2	A hazai „értékes” halfajok arányának növelése (%)	60,4	65,22	63,05	VM
SO1.3	Szakirányú továbbképzések száma (db)	0	0	9	Monitoring jelentés
SO1.4	Az átlaghozam növekedése az akvakultúra ágazatban (tonna/ha)	0,551	0,48	0,62	VM
SO4.1	A hazai halfogyasztás növekedése (kg/fő/év)	3,96	3,76	5,2	KSH

*Az 2013. évi adatok még nem állnak rendelkezésre.

V. prioritási tengely

Mutató		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Összesen
Kommunikációs/promóciós feladatokkal kapcsolatos tevékenységek száma (db)	Eredmény		8	3	3	6	7			27
	Cél									15
	Kiindulás	0	0	8	11	14	20			

Forrás: IH

3.2. A prioritási tengelyekre és az intézkedésekre vonatkozó meghatározott információk

Nem volt.

3.3. Pénzügyi információk (euróban)

3.3.1. A jelentés évre vonatkozó pénzügyi információk (2013)

A konvergencia - célkitűzés alapján támogatásra jogosult régiók:

	euró							
	Az irányító hatóságnak megküldött kifizetési igényekben foglalt, a kedvezményezettek által kifizetett kiadások ¹	Megfelelő hozzájárulás közpénzből ²	Megfelelő hozzájárulás az Alapból ³	A kedvezményezettek számára történő kifizetések teljesítéséért felelős szervezet által kifizetett kiadások ⁴	Megfelelő hozzájárulás az Alapból ⁵	Alap hozzájárulása, amelyre az irányító hatóság kötelezettséget vállalt ⁶	A Bizottságtól kérvényezett összes kifizetés ⁷	A Közösségtől kapott összes kifizetés ⁸
1. prioritási tengely	-	-	-	-	-	-	-	-
2. prioritási tengely	4 743 770	3 888 123	2 916 092	5 401 001	4 050 751	3 719 232	3 944 948	3 944 948
3. prioritási tengely	-	-	-	-	-	-	-	-
4. prioritási tengely	-	-	-	-	-	-	-	-
5. prioritási tengely	371 860	371 602	278 701	373 655	280 241	447 243	256 025	256 025
Végösszeg	5 115 630	4 259 725	3 194 793	5 774 656	4 330 992	4 166 475	4 200 973	4 200 973

A nem konvergencia - célkitűzés alapján támogatásra jogosult régiók:

	euró							
	Az irányító hatóságnak megküldött kifizetési igényekben foglalt, a kedvezményezettek által kifizetett kiadások ¹	Megfelelő hozzájárulás közpénzből ²	Megfelelő hozzájárulás az Alapból ³	A kedvezményezettek számára történő kifizetések teljesítéséért felelős szervezet által kifizetett kiadások ⁴	Megfelelő hozzájárulás az Alapból ⁵	Alap hozzájárulása, amelyre az irányító hatóság kötelezettséget vállalt ⁶	A Bizottságtól kérvényezett összes kifizetés ⁷	A Közösségtől kapott összes kifizetés ⁸
1. prioritási tengely	-	-	-	-	-	-	-	-
2. prioritási tengely	80 288	34 944	17 472	35 320	17 660	-124	17 660	15 305
3. prioritási tengely	116 026	116 026	58 013	116 213	58 107	33 120	58 107	-
4. prioritási tengely	-	-	-	-	-	-	-	-
5. prioritási tengely	-	-	-	-	-	-	-	-
Végösszeg	196 314	150 970	75 485	151 533	75 767	32 996	75 767	15 305

Sorszám	Magyarázat
1	A kedvezményezettek összes igényelt elszámolható kiadása feltüntetésre került, amelyet 2013. január 1. és dec. 31. (postázás éve) között a Közreműködő Szervezetnek megküldtek, függetlenül azok jóváhagyásától. A kifizetett kiadások az ÁFA visszaigénylésre jogosult kedvezményezettek nettó, valamint az ÁFA visszaigénylésre nem jogosult kedvezményezettek bruttó kiadásait tartalmazzák. Az elszámolható kiadás az IIER-ben csak Ft-ban van nyilvántartva. A tételek euróra történő átszámításhoz alapul vett árfolyam a 2013. decemberi bizottsági árfolyam (299,46 HUF/EUR)
2	A Közreműködő Szervezetnek 2013. január 1. és december 31. (postázás éve) között megküldött kifizetési igény (jóváhagyástól függetlenül). A 2. tengelyen a konvergencia régión az elszámolható kiadások maximum 60%-a, nem konvergencia régión maximum 40%-a, az 5. tengelyen 100% -a. Az IIER-ben csak Ft-ban van nyilvántartva. A tételek euróra történő átszámításhoz alapul vett árfolyam a 2013. decemberi bizottsági árfolyam (299,46 HUF/EUR).
3	A Közreműködő Szervezetnek megküldött kifizetési igény (jóváhagyástól függetlenül) EHA-része. Számított adat, az IIER-ben nincs nyilvántartva. A konvergencia régión a kifizetési igény 75%-a, a nem konvergencia régión a kifizetési igény 50%-a. A forintra kiszámított tételek euróra történő átszámításhoz alapul vett árfolyam a 2013. decemberi bizottsági árfolyam (299,46 HUF/EUR).
4	A Közreműködő Szervezet által teljesített kifizetések 2013. január 1. és december 31. (kifizetés dátuma) között. Árfolyam: az 1198/2006 EK Rendelet 95. cikkének megfelelően a könyveléskori havi bizottsági árfolyam. Az IIER-ben Ft-ban és ez alapján euróban is nyilván van tartva.
5	Árfolyam: az 1198/2006 EK Rendelet 95. cikkének megfelelően a könyveléskori havi bizottsági árfolyam. Az IIER-ben Ft-ban és ez alapján euróban is nyilván van tartva.
6	IH saját nyilvántartása alapján. Elsődleges szabályként az IH-jóváhagyás dátuma kerül figyelembevételre. A 2012-es tételek euróra történő átszámításhoz alapul vett árfolyam a 2013. decemberi bizottsági árfolyam (299,46 HUF/EUR). A forrás-felszabadulás (pl. lemondás, ügyintézői korrekció) negatív értékkel került bele a számításba.
7	A Bizottságtól kért kifizetések 2013. január 1. és december 31. (forráslehívás dátuma) között. Nem szerepel az IIER-ben. SFC, havi pénzügyi riport, IH-nyilvántartás alapján került megadásra.
8	A Bizottságtól kapott kifizetések 2013. január 1. és december 31. (térítés-lehívás dátuma) között. Nem szerepel az IIER-ben a tételes bontás. A Közreműködő Szervezet adatai alapján került megadásra.

3.3.2. A program elejétől kumulált pénzügyi információk (2008-2013)

A konvergencia - célkitűzés alapján támogatásra jogosult régiók:

euró

	Az irányító hatóságnak megküldött kifizetési igényekben foglalt, a kedvezményezettek által kifizetett kiadások ¹	Megfelelő hozzájárulás közpénzből ²	Megfelelő hozzájárulás az Alapból ³	A kedvezményezettek számára történő kifizetések teljesítéséért felelős szervezet által kifizetett kiadások ⁴	Megfelelő hozzájárulás az Alapból ⁵	Alap hozzájárulása, amelyre az irányító hatóság kötelezettséget vállalt ⁶	A Bizottságtól kérvényezett összes kifizetés ⁷	A Közösségtől kapott összes kifizetés ⁸
1. prioritási tengely	-	-	-	-	-	-	-	-
2. prioritási tengely	40 297 332	26 872 133	20 154 100	26 357 461	19 768 094	25 829 696	19 648 628	19 648 628
3. prioritási tengely								-
4. prioritási tengely								-
5. prioritási tengely	1 315 991	1 315 399	986 549	1 375 526	1 031 643	1 657 283	989 253	989 253
Előleg 1 (2008)							2 400 395	2 400 395
Előleg 2 (2009)							2 400 395	2 400 395
Végösszeg	41 613 323	28 187 532	21 140 649	27 732 987	20 799 737	27 486 979	25 438 671	25 438 671

A nem konvergencia - célkitűzés alapján támogatásra jogosult régiók:

euró

	Az irányító hatóságnak megküldött kifizetési igényekben foglalt, a kedvezményezettek által kifizetett kiadások ¹	Megfelelő hozzájárulás közpénzből ²	Megfelelő hozzájárulás az Alapból ³	A kedvezményezettek számára történő kifizetések teljesítéséért felelős szervezet által kifizetett kiadások ⁴	Megfelelő hozzájárulás az Alapból ⁵	Alap hozzájárulása, amelyre az irányító hatóság kötelezettséget vállalt ⁶	A Bizottságtól kérvényezett összes kifizetés ⁷	A Közösségtől kapott összes kifizetés ⁸
1. prioritási tengely	-	-	-	-	-	-	-	-
2. prioritási tengely	600 382	270 422	135 211	282 584	141 292	135 087	141 292	138 937
3. prioritási tengely	116 026	116 026	58 013	116 213	58 107	72 220	58 107	0
4. prioritási tengely	-	-	-	-	-	-	-	-
5. prioritási tengely	-	-	-	-	-	-	-	-
Előleg 1 (2008)	-	-	-	-	-	-	39 165	39 165
Előleg 2 (2009)	-	-	-	-	-	-	39 165	39 165
Végösszeg	716 408	386 447	193 224	398 797	199 399	207 307	277 729	217 267

Sorszám	Magyarázat
1	A kedvezményezettek összes igényelt elszámolható kiadása feltüntetésre került, amelyet 2013. dec. 31-ig (postázás éve) a Közreműködő Szervezetnek megküldtek, függetlenül azok jóváhagyásától. A kifizetett kiadások az ÁFA- visszaigénylésre jogosult kedvezményezettek nettó, valamint az ÁFA- visszaigénylésre nem jogosult kedvezményezettek bruttó kiadásait tartalmazzák. Az elszámolható kiadás az IIER-ben csak Ft-ban van nyilvántartva. A tételek euróra történő átszámításhoz alapul vett árfolyam a 2013. decemberi bizottsági árfolyam (299,46 HUF/EUR)
2	A Közreműködő Szervezetnek 2013. dec. 31-ig (postázás éve) megküldött kifizetési igény (jóváhagyástól függetlenül). A 2. tengelyen a konvergencia régió az elszámolható kiadások maximum 60%-a, nem konvergencia régió maximum 40%-a, az 5. tengelyen 100% -a. Az IIER-ben csak Ft-ban van nyilvántartva. A tételek euróra történő átszámításhoz alapul vett árfolyam a 2013. decemberi bizottsági árfolyam (299,46 HUF/EUR).
3	A Közreműködő Szervezetnek megküldött kifizetési igény (jóváhagyástól függetlenül) EHA-része. Számított adat, az IIER-ben nincs nyilvántartva. A konvergencia régió a kifizetési igény 75%-a, a nem konvergencia régió a kifizetési igény 50%-a. A forintra kiszámított tételek euróra történő átszámításhoz alapul vett árfolyam a 2013. decemberi bizottsági árfolyam (299,46 HUF/EUR).
4	A Közreműködő Szervezet által teljesített kifizetések 2013. dec. 31-ig. Árfolyam: a 1198/2006 EK Rendelet 95. cikkének megfelelően a könyveléskori havi bizottsági árfolyam. Az IIER-ben Ft-ban és ez alapján euróban is nyilván van tartva.
5	Árfolyam: az 1198/2006 EK Rendelet 95. cikkének megfelelően a könyveléskori havi bizottsági árfolyam. Az IIER-ben Ft-ban és ez alapján euróban is nyilván van tartva.
6	IH saját nyilvántartása alapján. Elsődleges szabályként az IH-jóváhagyás dátuma kerül figyelembevételbe. A tételek euróra történő átszámításhoz alapul vett árfolyam a 2013. decemberi bizottsági árfolyam (299,46 HUF/EUR). A forrás-felszabadulás (pl. lemondás, ügyintézői korrekció) negatív értékkel került bele a számításba.
7	A Bizottságtól kért kifizetések 2013. dec. 31-ig (forráslehívás dátuma). Nem szerepel az IIER-ben. SFC, havi pénzügyi riport, IH-nyilvántartás alapján került megadásra.
8	A Bizottságtól kapott kifizetések 2013. dec. 31-ig (térítés-lehívás dátuma). Nem szerepel az IIER-ben a tételes bontás. A Közreműködő Szervezet adatai alapján került megadásra.

3.4. Minőségi elemzés

3.4.1. Pénzügyi eredmények:

2013-ban a HOP IH 4 166 475 euró összegű kötelezettséget vállalt az EHA terhére a konvergencia régiókat illetően. A nem konvergencia régióban 32 996 euró kötelezettségvállalás történt az EHA keretből. A kötelezettségvállalás legnagyobb része a 2012-ben és 2013-ban (4. és 5. benyújtási kör) beérkezett beruházási támogatási kérelmek elbírálásából és leszerződéséből adódott. Hasonlóan az előző évekhez, a HOP IH 2013-ban is az összes, a jogosultsági kritériumnak megfelelő támogatási kérelmet támogatta. A negyedik benyújtási időszakra 2012 októberében került sor, ekkor összesen 49 db konvergencia régiós kérelem érkezett be 2,2 Mrd Ft (EHA-rész euróban: 5,9 M euró) értékben, melyből végül 25 db, 860 398 536 Ft összegű kérelem került támogatásra. Az ötödik benyújtási kör 2013 áprilisában zajlott, ahol 37 db, 995 649 405 Ft összegű kérelmet javasolt támogatásra a Bíráló Bizottság. Kötelezettségvállalás a negyedik és ötödik benyújtási kör kérelmeire 2013-ban történt. 2013 októberében sor került a hatodik benyújtási körre is, ahol 2,5 Mrd Ft értékben érkeztek be kérelmek, melyek elbírálására és kötelezettségvállalására 2014-ben kerül sor. Figyelemmel a hatodik benyújtási kör nagymértékű támogatási igényére, előreláthatólag 2014-ben a 2. prioritási tengely teljes EHA-keretére kötelezettséget tudunk vállalni.

A **szerződési ráta** az egész EHA-hozzájárulás arányában összességében (konvergencia, nem konvergencia régió, 2008-2013) **80%**. Ez az előző év adatához képest 7 százalékpontos növekedést jelent. Az euróban számolt kötelezettségvállalás 2013-as értékét az árfolyamváltozás, a forint romlása kedvezőtlenül befolyásolta (2012. december: 279,3 HUF/EUR; 2013. december: 299,46 HUF/EUR).

A 2013-as kifizetési kérelmek tekintetében, a 2. prioritási tengely beruházásai esetében négy benyújtási időszakra került sor (február, május, július és november), míg a TS esetében folyamatosan érkeztek be az elszámolások a Közreműködő Szervezethez. 2013-ban a 3. prioritási tengely projektjeit tekintve megtörténtek az első kifizetések. A kedvezményezettek 2013-ban elszámolt kiadása a konvergencia régión 5 115 630 euró volt, mely alapján 4 259 725 euró kifizetését kérték. Nem konvergencia régión a HKP, a 2. prioritási tengely beruházásai, illetve a 3. prioritási tengely projektjei keretében 196 314 euró összegű kifizetési igény érkezett be.

A konvergencia régión 2013-ban 5 774 657 euró került kifizetésre (EHA rész: 4 330 992 euró), míg a nem konvergencia régión 151 533 euró kifizetés történt (EHA rész: 75 767 euró). **A Program elejétől számított kifizetési ráta 60%**. Ez az előző év adatához képest 12 százalékpontos növekedést jelent.

2013 szeptemberében a HOP Igazoló Hatósága (a továbbiakban: HOP IgH) benyújtotta a Program hatodik, majd decemberében a hetedik időközi kifizetési kérelmét a Bizottsághoz. A kérelmek együttes értéke a konvergencia régión 4 200 973 euró, a nem konvergencia régión 75 767 euró. A két, programszintű, 7%-os előleggel együtt mind a konvergencia, mind a nem-konvergencia régión sikerült eleget tenni az n+2 szabálynak, így forrásvesztést nem szenvedett Magyarország. Programszinten **a forráslehívási arány a két előleggel összesen 74%**, előleg nélkül 60%.

A Bizottságtól 2013-ban megérkezett mindkét időközi lehívás összege, konvergencia régión, 4 200 973 euró, nem konvergencia régión azonban csak 15 305 euró került jóváírásra.

A fennmaradó 60 462 euró nem-konvergencia régió 2014. április 8-án érkezett meg. Programszinten a **Bizottsági térítés aránya a két előleggel összesen 74%**.

A HOP keretében rendelkezésre álló források teljes mértékű kihasználása érdekében a HOP IH vezetője 2013 júliusában többlet-kötelezettségvállalás engedélyezését kezdeményezte a Nemzetgazdasági Minisztériumnál a vonatkozó törvényi háttérre hivatkozva¹. A HOP IH számításai alapján a program többlet-kötelezettségvállalási igénye 960 M Ft (3,2 M euró), ami a teljes támogatási keret 7%-a. A számítások alapja a program kötelezettségvállalási adatai alapján az egyes támogatási tengelyeken 2013 áprilisa után prognosztizálható kötelezettségvállalás igényének és a leköthető keretösszeg mértékének különbsége volt. A Nemzetgazdasági Minisztérium vezetője 2013 szeptemberében engedélyezte a programszintű többlet-kötelezettségvállalást. Amennyiben az IH szükségesnek látja, további többlet-kötelezettségvállalási igénnyel él majd az NGM felé.

3.4.2. Fizikai eredmények, esélyegyenlőség:

A 2013-ban új halastóként létrehozott vízfelületek (hektár) aránya a HOP-ban kitűzött cél 4,7%-a, ami kumuláltan 27,2%, míg a felújított halastavak aránya az előző évekhez képest emelkedett, és a kitűzött érték 31,2%-át teszi ki, ami kumuláltan 64,6%-ot jelent. Ebben az évben 1 új halfeldolgozó üzem került aktiválásra 225 tonna kapacitással, ami a tervezett kapacitás 32,1%-a, kumuláltan 62,4%. A felújított 7 halfeldolgozó kapacitásnövekedése 132 tonna volt, ami a tervezett 10,2%-a, kumuláltan 58,7%. A felújított, illetve bővített halfeldolgozó egységekben a támogatásnak köszönhetően javultak a higiéniai és munkakörülmények, a környezeti feltételek, és jobb termelési rendszer került bevezetésre (minőség, technológiai innováció). Az akvakultúra halastó mennyiségi adatai a hosszú építési idő miatt részarányosnak tekinthetők, azonban elmaradnak a közbülső célokban megfogalmazottaktól. A tényleges beruházások, illetve építkezések csak 2010 tavaszán indultak be. Tekintettel a tógazdasági beruházások időigényére, az aktivált új halastavak, illetve a felújítottak csak korlátozott mértékben szerepelnek a 2011-es és 2012-es mutatók között. Ezeket a mutatókat a programzáráskor, 2015-ben érdemes majd megvizsgálni. A programban kitűzött félidős eredményhez képest az elmaradás másik részbeni magyarázata az a tény, hogy a megvalósult beruházások egy része jelentős mértékben a telepi infrastruktúra fejlesztését és a termelésbiztonság növelését jelentette, ami nem tükröződik a fizikai mutatókban, de a megbízható és magas színvonalú folyamatos termelést szolgálja. Hasonló okok miatt tapasztalható elmaradás a halfeldolgozás területén is.

A 2011-ben indult Halastavi Környezetgazdálkodási Program kifizetési időszaka 2013 év végén lezárult, további feladat a feltételeknek való megfelelés ellenőrzése. Az egyszerűsített program ötéves elkötelezettség mellett az első és a második évben maximum 90-90 euró/ha/év részleges kompenzációt fizetett a feltételeket betartó halgazdálkodók számára, ami évente 36 euró/ha/év átlagtámogatást jelentett. A HOP Közreműködő Szervezetének adatai szerint a tógazdaságot üzemeltető vállalkozások közül 88 (24%) vett részt a HKP programban és részesült részleges kompenzációban. A résztvevők számánál lényegesebb az érintett halastóterület. 2011-ben Magyarországon 27 567 hektár halastóterületet tartottak nyilván. A programban az érintettek 17 177 hektár halastóterülettel vettek részt, ami az összes halastóterület 62,3%-a. 2013-ban a csatlakozott gazdálkodók száma nem változott. A HKP végrehajtását szabályzó rendelet 2013-ban nem került módosításra. Az intézkedés sikeresnek tekinthető, mert a tervezett 50%-os részvételt 12,3% ponttal sikerült túlteljesíteni.

¹ Magyarország 2013. évi központi költségvetéséről szóló 2012. évi CCIV. törvény 48. § (7) bekezdése

A TS-re vonatkozólag a kommunikációs projektek száma 20-ról 27-ra nőtt. A TS-ből finanszírozott álláshelyeken a 2013. december 31-i állapot szerint 18 főből 15 fő női alkalmazott dolgozott.

3.5. Monitoring szabályok

Az EHA Rendelet 62. cikkének megfelelően a HOP IH a HOP minőségi és hatékony végrehajtásának biztosítására 2009-ben kialakította a monitoring rendszert a 2. prioritási tengely beruházási intézkedéseire, amely, azóta alapjaiban (adatgyűjtés, adatfeldolgozás módja) nem változott. A HOP IH a KSZ-szel együttműködésben minden évben jogcímenként felülvizsgálja a gyűjtendő adatokat és az elektronikus adatszolgáltatási felületet.

A 2013. évi adatok kinyerésére vonatkozó szabályozás az Európai Halászati Alap társfinanszírozásában megvalósuló HOP 2. prioritási tengelye szerinti beruházási támogatások feltételeiről szóló 50/2011. (VI. 6.) VM rendeletben (a továbbiakban: 50/2011 VM rendelet), valamint az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból támogatott intézkedések monitoring adatszolgáltatási rendjére vonatkozó részletes szabályokról szóló 18/2009. (III. 6.) FVM rendeletben található. A monitoring adatszolgáltatás teljesítésének megkönnyítése érdekében a Közreműködő Szervezet a benyújtási időszak előtt a honlapján Közleményt tesz közzé az adatszolgáltatás feltételeiről, módjáról és határidejéről. Ennek melléklete részletes kitöltési útmutatót és oktatóvideó-programot tartalmaz az elektronikus adatszolgáltatási felület használatához.

A beruházási jogcímek esetében minden kedvezményezett, aki előző év december 31-ig jogerős határozattal rendelkezett, monitoring adatszolgáltatásra kötelezett, amelyet elektronikus úton az Ügyfélkapun keresztül kell teljesíteni adott év februárja és márciusa során. 2013-ra vonatkozóan a monitoring adatszolgáltatás 2014. február 17. és március 19. között történt. A monitoring indikátorok a 2013. évre vonatkozóan is úgy lettek kialakítva, hogy segítségükkel a HOP IH az éves jelentésben be tudja mutatni a Programban megállapított specifikus célokra vonatkozó eredményeket, valamint eleget tudjon tenni az EHA végrehajtási rendelet III. mellékletében meghatározott esetleges adatigényének (Infosys riport).

Az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alap által társfinanszírozott Vidékfejlesztési Programmal közös, de a HOP-ra külön lekérdezhető informatikai rendszer (IIER) mind fizikai, mind pénzügyi megvalósításra vonatkozó indikátorokat tartalmaz. A Bizottság javaslatára a kedvezményezetteknek a beruházás elejétől kumulált adatokat is meg kell adniuk.

2012-ben a Közreműködő Szervezet a HOP IH kérésére továbbfejlesztette az adatgyűjtést támogató elektronikus adatszolgáltatási felületet. A fejlesztés lényege, hogy az elektronikus rendszerben már meglévő adatok további összekapcsolása segítségével csökkent a kedvezményezettek által megválaszolandó kérdések száma, így a kedvezményezetteknek már csak közvetlenül a saját beruházásaik altípusára vonatkozó kérdésekre kell válaszolniuk.

A KSZ az ügyfél adatszolgáltatási kötelezettségének teljesítését ellenőrzi. A mezőgazdasági, agrár-vidékfejlesztési, valamint halászati támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről szóló 2007. évi XVII. törvény (a továbbiakban: 2007. évi XVII. törvény) 71. §-a alapján az ügyfél ötszázezer forintig terjedő, a támogatási összeggel vagy a jogellenes magatartás súlyával arányos mulasztási bírsággal

sújtható, ha monitoring adatszolgáltatási kötelezettségének nem tesz eleget, vagy azt késedelmesen, hibásan, valótlan adattartalommal, hiányosan vagy nem az előírt módon teljesíti. Szankció alkalmazására eddig nem került sor.

2013-ra vonatkozóan a monitoring adatszolgáltatás 101 ügyfélből 89 ügyfélnél teljesült, ami 88%-os kitöltöttséget jelent. Az adatok feldolgozása során a nyilvánvaló eltérések kiszűrésre kerültek.

A 2. tengelyen a HKP, a 3. tengely, valamint az 5. tengely monitoringját a Vidékfejlesztési Minisztérium és a KSZ szakmai osztályai végzik - a fent említett Ügyfélkapun kívül, egyéb adatforrások felhasználásával.

3.6. Jelentősebb felmerült problémák és a megoldásukra hozott intézkedések

A HOP Ellenőrző Hatósága (a továbbiakban: HOP EH) megbízásából eljáró KPMG Hungária Könyvvizsgáló, Adó- és Közgazdasági Tanácsadó Kft. (a továbbiakban: KPMG Hungária Kft.) mint Ellenőrző Szerv 2013. augusztus 8-án elkészítette a 2012. évre vonatkozó jelentését. Az ebben található megállapítások kapcsán az IH a 2013. év folyamán az alábbi intézkedéseket tette:

A KPMG Hungária Kft. megállapította, hogy a támogatási kérelem részét képező árajánlatok esetében gyakran előfordul, hogy az árajánlatot forinttól eltérő pénznemben állítja ki az árajánlatot tevő, azonban a vonatkozó hazai jogszabályok nem rendelkeznek arról, hogy ilyen esetben mely napon érvényes árfolyammal kell meghatározni az elszámolható nettó kiadás forintösszegét. A HOP IH az 50/2011. VM rendelet 19. §-át a következő (8) bekezdéssel egészítette ki:

„(8) A forinttól eltérő pénznemben kiállított árajánlatot az árajánlat keltét megelőző hónap utolsó banki munkanapján érvényes – a Magyar Nemzeti Bank által közzétett – hivatalos árfolyamon kell átszámítani forintra”.

Ugyanez a jelentés megállapította, hogy az 50/2011. VM rendelet 19.§ (2) bekezdés alapján a tervdokumentáció, a tervezői költségvetés, valamint a jogerős építési hatósági engedély vagy bejelentés, vagy jogerős vízjogi létesítési vagy jogerős közlekedési hatósági engedély, illetve amennyiben nem engedélyköteles a beruházás, az illetékes hatóság erre vonatkozó nyilatkozata nem hiánypótolható a támogatási kérelem vonatkozásában. Ez olyan esetekben is elutasításhoz, majd esetleg fellebbezéshez, azaz II. fokú, végül pedig bírósági eljáráshoz vezethet, amikor az ügyfél egy rendelkezésre álló dokumentációt elfelejt csatolni a kérelemhez. Az IH a rendeletet átvilágította, és a szakmai szervezetekkel folytatott egyeztetéseket követően lehetővé tette bizonyos dokumentumok hiánypótlását. Az 50/2011 VM rendelet újabb módosítása kihirdetésre került a Magyar Közlönyben az egyes halászati tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról szóló 44/2014 (IV. 14.) VM rendelet által.

2013 decemberében a HOP IH kezdeményezte a HOP 3. prioritási tengelye mentén megvalósuló pályázatok kiválasztási kritérium- táblázatainak módosítását. A kiválasztási kritériumtábla módosítása párhuzamosan zajlott az Európai Halászati Alap társfinanszírozásában megvalósuló HOP 3. prioritási tengelye szerinti közös érdekeket célzó

intézkedések támogatásának feltételeiről szóló 54/2012 (VI. 21.) VM rendelet (a továbbiakban: 54/2012 VM rendelet) átdolgozásával, hatályon kívül helyezésével.

A HOP 3. prioritási tengelyéhez kapcsolódó új, az Európai Halászati Alapból a 3. prioritási tengely szerinti közös érdekeket célzó intézkedések támogatásának részletes feltételeiről szóló 17/2014. (III. 7.) VM rendelet (a továbbiakban: 17/2014 VM rendelet) célja a halgazdálkodási ágazat társfinanszírozott támogatásának elősegítése, valamint a HOP végrehajtása során a rendelkezésre álló források minél szélesebb körben és minél nagyobb hatékonysággal való felhasználásának ösztönzése volt.

A kiválasztási kritériumok módosításának fő célja a kritériumtáblák egyszerűsítése volt, amely elősegíti a pályázati folyamat és az értékelési rendszer átláthatóbbá tételét. Ezen okokból a HOP IH a korábbi 4 kritériumtábla helyett egy olyan kiválasztási kritériumtáblát javasolt az MB részére elfogadásra, amely valamennyi intézkedéshez egyaránt alkalmazható.

Az EHA Rendelet 65. cikkének a) pontja szerint a kiválasztási kritériumok bármely felülvizsgálatához az MB jóváhagyása szükséges, ezért a kiválasztási kritériumok módosítását a HOP MB a 2013. december 6-i ülésén megvitatta, majd írásbeli szavazás keretében jóváhagyta.

3.7. Az operatív program éves vizsgálata után a Bizottság által megfogalmazott ajánlások

A Bizottság a 2013. december 5-én, Brüsszelben megtartott hivatalos értékelésen jónak értékelte a 2012. éves előrehaladási jelentést és külön értékelte a magyar halgazdálkodási ágazat értékelését bemutató mellékletet. A 2012. évről szóló éves jelentés és a HOP IH által bemutatott friss, aktualizált adatok alapján a Bizottság egyetértett azzal, hogy a program késői elfogadása ellenére, a pénzügyi előrehaladás jónak mondható.

A Bizottság javaslatai a következők voltak:

- A program zárásához közeledve nagyobb hangsúlyt szükséges fektetni az elért eredményekre, illetve a következő programozási időszakra a 2013. éves előrehaladási jelentésben;
- Nagyobb figyelmet kell fordítani a következő programozási időszakban a teljesítményindikátorokra, amelyek megadásánál reálisan elérhető célok kitűzése ajánlott;
- Többlet-kötelezettségvállalás igénylése, amennyiben szükséges, annak érdekében, hogy az EHA-keret teljes mértékben felhasználásra kerüljön.

3.8. Visszafizetett vagy újr felhasznált támogatás

A HOP IgH 2014. február 24-én feltöltötte az SFC rendszerbe az EHA végrehajtási rendelet szerinti, 2013. évre vonatkozó, visszavont, visszafizettetett, függőben lévő és a 46. cikk (2) bekezdése szerinti vissza nem fizetethető összegekről szóló éves nyilatkozatot. A jelentés alapján 2013-ben összesen 22 377 eurót fizettek vissza az ügyfelek, melynek az EHA-része 16 783 euró. A visszafizettetések a konvergencia régión, a 2. tengelyen történtek. A forráslehívásokból a visszafizettetett összegek levonásra kerültek.

2013. augusztus 21-én a KSZ szabálytalansági felelőse, eleget téve az Európai Csalás Elleni Hivatal (OLAF) felé fennálló jelentéstételi kötelezettségének a 10 000 eurót meghaladó

szabálytalanságok vonatkozásában, tájékoztatta a hatóságot az időszakban jogerőre emelkedett szabálytalanságot megállapító határozatról. Az érintett művelet esetében a támogatott visszafizetési kötelezettségének EHA-része 17 339 euró.²

3.9. Az EHA Rendelet 56. cikke szerinti jelentős módosulás

A 2013. évben a KPMG Hungária Kft. az ellenőrzései során egy esetben állapított meg olyan szabálytalanságot, amely a műveletek tartósságát érintette. A szabálytalanságban érintett gazdálkodó szervezet (Perles Kft.) a támogatási határozat kézhezvételekor érvényes bérleti szerződéssel és vízjogi üzemeltetési engedéllyel rendelkezett halastó üzemeltetéséhez. A tó rekonstrukciójára az ügyfél részére 127 744 201 Ft támogatási összeg került megítélésre. A projekt megvalósult, a KSZ az ügyfél kifizetési kérelmei alapján az elszámolható kiadásokra jutó támogatási összeget, 109 720 801 Ft-ot átutalta a Perles Kft. számlájára.

Ezt követően a KPMG Hungária Kft. a 2012. pénzügyi év ellenőrzése során 2013 áprilisában helyszíni ellenőrzést folytatott le a Perles Kft. telephelyén. Ellenőrzésük során megállapítást nyert, hogy a beruházással érintett telephelyen haltermelési tevékenység fenntartására utaló jel nem volt. Az ügyfél üzemeltetési kötelezettsége azonban 2014. december 7-ig áll fenn. A KSZ 2013. november 19-én intézkedésben való jogosulatlan részvétel megállapításáról, támogatási határozat visszavonásáról, jogosulatlanul igénybevetett támogatás visszafizetéséről szóló egybefoglalt határozatot küldött ki az ügyfél részére.

3.10. Az operatív program végrehajtására vonatkozó általános feltételek változásai

3.10.1. Programmódosítás

2013. februárban a HOP IH kezdeményezte a HOP módosítását, amelyet a HOP MB 2013. február 25-én írásbeli szavazás formájában elfogadott. A Bizottság a C(2013) 3986. számú határozatával 2013. június 26-án hagyta jóvá a módosítást.

A tervezett módosítás fő célja, hogy pénzügyi átcsoportosítás révén lehetővé tegye a 2. prioritási tengelyen további, összesen 3,7 M euró értékű beruházás (Akvakultúra, Halfeldolgozás, Természetes vízi halászat) támogatását a konvergencia régióban, a felmerült igény lefedésére, biztosítva ezzel az intézkedések folyamatosságát a teljes programozási időszak alatt.

További része volt a módosítási javaslatnak a TS keretének emelése, a 3. prioritási tengelyen rendelkezésre álló forrás csökkentése, valamint a nem konvergencia régióban is a jobb forráskihasználtság biztosítása. A Program egészére, illetve a két régiótípusra külön-külön megállapított keretösszegek nem változtak.

A módosítás értelmében átcsoportosítás történt a konvergencia régióban a HOP 2. prioritási tengelyére a 3. prioritási tengely terhére, valamint a TS kerete 5%-ról 6%-ra nő.

A konvergencia régióban a 3. prioritási tengelyről tehát az EHA-hozzájárulás 58%-a (3 056 635 euró) került átcsoportosításra az alábbi megoszlásban:

- a) a 2. prioritási tengelyre 2 753 756 euró
- b) a TS-re pedig 302 879 euró

² Az OLAF felé történő jelentéstételkor a KSZ a TH éve szerinti EKB árfolyamot használta, amely 270,42 HUF/EUR volt.

A nem konvergencia régióban a HOP 2. prioritási tengelyéről került átcsoportosításra 169 215 euró forrás a 3. prioritási tengelyre, a várhatóan több potenciális kedvezményezett miatt.

Az új pénzügyi kereteket a 2. számú melléklet tartalmazza.

A 2013-as szervezeti változások közül kiemelendő, hogy a Halgazdálkodási és HOP Irányító Hatósági Osztály vezetője most már egyben az Erdészeti, Halászati és Vadászati Főosztály főosztályvezető-helyettese is. A változás nem módosítja a HOP irányítási és ellenőrzési rendszerét.

3.10.2. 2. tengely

Beruházások

A 2011-ben és 2012-ben beadott támogatási kérelmek feldolgozása során tapasztaltak és a kibontakozó forrásszűkösség miatt a 2013-es beadási időszakra ismételten pontosítani, egyszerűsíteni és részben szigorítani kellett a beruházási támogatásokat szabályozó 50/2011. VM rendeletet.

Az 50/2011 VM rendeletet az Európai Halászati Alap társfinanszírozásában megvalósuló HOP 2. prioritási tengelye szerinti beruházási támogatások feltételeiről szóló 50/2011. (VI.6.) VM rendelet módosításáról szóló 85/2013. (IX. 25.) VM rendelet (a továbbiakban: 85/2013 VM rendelet) módosította. A módosítás célja a halgazdálkodási beruházások társfinanszírozott támogatásának elősegítése és a HOP végrehajtása során kialakult forrásszűkösség miatt a rendelkezésre álló források minél szélesebb körben és minél nagyobb hatékonysággal való felhasználásának ösztönzése volt.

Az Országgyűlés 2013. június 10-én elfogadta a halgazdálkodásról és a hal védelméről szóló 2013. évi CII. törvényt (a továbbiakban: a halgazdálkodásról és a hal védelméről szóló törvény), amely 2013. szeptember 1-jén lépett hatályba és számos új fogalmat vezetett be. A módosítással átvételre és pontosításra került néhány fogalom az 50/2011 VM rendeletben is.

2013-ban áprilisban és októberben volt lehetőség támogatási kérelem benyújtására. A rendeletmódosításnak köszönhetően bővült az önálló gépbeszerzések köre. Ezáltal lehetségessé vált a halgazdálkodók részére önerőből való tőfelújítások és karbantartások elvégzése, ezzel is növelve a termelési biztonságot. A halfogyasztás növelése érdekében lehetővé tettük a termelőhöz kötött halértékesítés infrastruktúrájának támogatását. A termelő így a telephelyének körzetében a megtermelt halat közvetlenül értékesítheti. Ugyancsak új elem a természetes vízi halgazdálkodás intézkedésen belül a halállomány védelmét szolgáló beruházások támogathatósága.

A támogatási lehetőségek az eddigiekhez képest nagyobb mértékű diverzifikációjával és a többletkötelezettség vállalásának lehetőségével a források teljes mértékű kihasználását segítettük elő az elmúlt évek tapasztalatai alapján.

3.10.3. 3. tengely

A közös érdekeket szolgáló 3. prioritási tengely szerinti intézkedések hosszas előkészítést követően 2011-ben elindultak. A magyar halászati ágazat meghatározó szereplőivel és a Bizottsággal előzetesen lefolytatott konzultációk, valamint a korábbi Halászati Orientációs Pénzügyi Eszköz (a továbbiakban: HOPE) tapasztalatai alapján az EHA 3. prioritási tengelyéhez kapcsolódó intézkedések végrehajtásához a HOP IH két területre csoportosított, összevont, programszerű végrehajtást tartott célszerűnek.

Ez a két terület:

- Közösségi Halászati Tudástranszfer (KHT)
- Közösségi Halmarketing (KHM)

A programok megvalósítása

- a) a HOP 54/2012. VM rendelet alapján, pályázati úton, valamint
- b) a 2007. évi XVII. törvény 65. § (3) bekezdése alapján, pályázati úton, közbeszerzési eljárás keretein belül történik.

Az ágazat összes szereplőjének érdekeit közvetlenül szolgáló, nagy összegű programelemek – így különösen a fogyasztásösztönző reklámok, plakátok kihelyezése – esetében közbeszerzési eljárást megindító felhívás kerül kiírásra a feladat ellátására, vagyis a támogatás végső kedvezményezettjének kiválasztására.

A HOP 3. prioritási tengelye mentén megvalósuló projektek kiválasztása tehát egyrészt a közbeszerzési törvény, másrészt a miniszteri rendelet alapján történik. Ezen jogszabályok azonban nem tartalmazzák azokat a részletszabályokat, amelyek szükségesek a megfelelő teljesítés ellenőrzéséhez, igazolásához és a támogatás kifizetéséhez. Így a projektek elszámolásához el kellett készíteni a HOP IH és a KSZ munkáját szabályzó Eljárásrendet és Végrehajtási Kézikönyveket. A KSZ és a HOP IH egyaránt elkészítette saját Végrehajtási Kézikönyvét külön-külön a pályázati úton, valamint a közbeszerzési eljárás keretein belül megvalósuló projektek részletes szabályozására. A végleges dokumentumok 2012 decemberében készültek el, 2013 elején pedig megtörtént a HOP IH Végrehajtási Kézikönyvének, a KSZ Végrehajtási Kézikönyvének, valamint a közös KSZ-IH Eljárásrendnek az aláírása.

A részletszabályok kialakításához kapcsolódóan szintén már a 2012-es évben megkezdődött, de csak 2013. január 1-én lépett hatályba az 54/2012. VM rendelet módosítása, amelyet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap társfinanszírozásában megvalósuló támogatások igénybevételének általános szabályairól szóló 23/2007. (IV. 17.) FVM rendelet módosításáról szóló 137/2012. (XII. 22.) VM rendelet módosított. A módosítás részben a közbeszerzési eljárás keretein belül történő kiválasztás esetén igényelhető támogatási intenzitást és részletszabályokat, valamint a teljesítési igazolás kiállításának, és a kifizetési kérelem összeállításának és benyújtásának rendjét állapította meg.

2013. szeptember 18-22. között rendezték meg a 76. Országos Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Kiállítást és Vásárt, rövid nevén az OMÉK-ot. Az ötnapos rendezvény keretében a halgazdálkodási ágazat önálló standon képviseltette magát a HOP 3. prioritási tengely mentén megvalósuló marketingprogram részeként. A program célja az ágazati marketing eszközeivel a magyar haltermelési és halászati ágazat bemutatása és termékeinek népszerűsítése volt. A kiállítás látogatóinak száma elérte a százezer főt.

2013-ban a HOP pénzügyi táblájának módosítása miatt a HOP 3. prioritási tengelyén rendelkezésre álló források összege is megváltozott: a konvergencia célkitűzés szerinti régióban 3. prioritási tengelyen a rendelkezésre álló forrás 3 000 000 euró, a nem konvergencia célkitűzés szerinti régióban 538 430 euró.

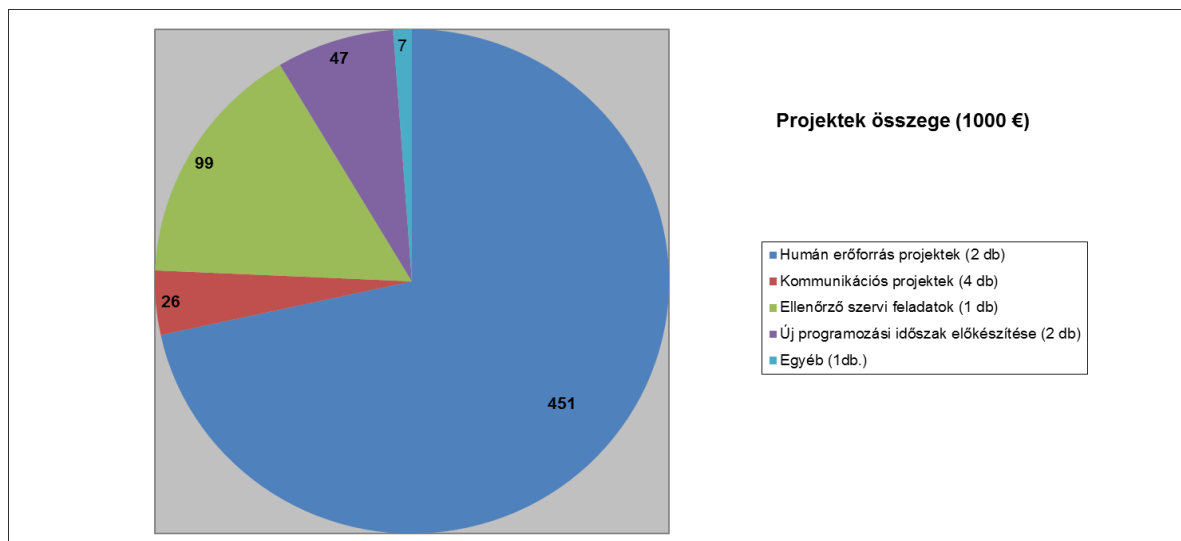
2013-ban a kötelezettségvállalás összege 19 836 300 Ft. 2013-ban a kifizetések összege a 2011-es pilot projekt kifizetésének köszönhetően 34 745 033 Ft, mintegy 116 213 euró.

A 2013-as évben professzionális marketing szakemberek bevonásával megkezdődött a HOP 3. prioritási tengelye mentén megvalósuló nagyszabású marketing projekt előkészítése. A projekt elemeinek megvalósítására 2014-ben és 2015-ben kerül sor.

4. A TECHNIKAI SEGÍTSÉGNYÚJTÁS FELHASZNÁLÁSA

A HOP 5. tengelyének végrehajtása során 2013-ban 10 projekt részesült támogatásban. A kötelezettségvállalás nettó összege összesen (EU+hazai) 188 766 756 Ft volt, amely 299,46 HUF/EUR árfolyamon 630 357 eurót jelent. A 2013. évben is a TS kézikönyvek előírásai alapján lezárásra kerültek a végelszámolt projektek, ami 10 191 456 Ft újbóli felhasználását tette lehetővé (ami növeli a még elkölthető keretet). Ez az összeg a 3. pontban szereplő táblázatban levonásra került a kumulált kötelezettségvállalásból. A legnagyobb költségvetésű projektek a HOP IH-nál és a Közreműködő Szervezetnél dolgozók munkabérének és juttatásainak kiadását fedezték. Ezen felül a TS-keret terhére történtek még az ellenőrző szervei tevékenység külső kiszervezését, a HOP sikerességét támogató kommunikációt és a következő programozási időszak elindítását segítő projektek is.

A 2013. év során kötelezettségvállalt projektek költségvetési és darabszám-megoszlását a következő grafikon mutatja be:

2. ábra. Az EHA-ból a HOP részére jutott hozzájárulás összegének a technikai segítségnyújtásra fordított aránya 6 %-a 2013. évi programmódosítás alapján.

5. TÁJÉKOZTATÁS ÉS NYILVÁNOSSÁG

2013-ban négy, a kommunikációt és a nyilvánosságot célzó TS-projekt valósult meg.

A HOP IH fontosnak tartja a HOP megismertetését a potenciális kedvezményezettekkel és a magyar lakossággal, illetve az eddig elért eredmények bemutatását. Ennek érdekében a HOP IH még 2010-ben megállapodott az Agrár Marketing Centrummal (a továbbiakban: AMC), hogy a programozási időszakban az AMC által felállított közösségi standokon megjelenhessenek a HOP-pal kapcsolatos kiadványok és tájékoztatók. Ennek a megállapodásnak köszönhetően a HOP IH részt vett 2013-ban a FEHOVA, azaz a

Nemzetközi Fegyver, Horgászat, Vadászat Kiállításon. Ezen felül 2013 novemberében Szegeden - kihasználva egy nemzetközi horgász-halász találkozó apropóját - a HOP TS társfinanszírozásával egy, a HOP eredményeit bemutató tájékoztató konferenciára került sor. Ugyanezen konferencia keretében lezajlott a 2014-2020-as időszakra vonatkozó Magyar Halgazdálkodási Operatív Program tervezetének első társadalmi vitája is.

A HOP IH szakmai oldalán is aktívan erősítette a Program ismertségét. Az MB, mint az egyik legjobb gyakorlatot, meglátogatta a lillafüredi pisztrángtelepet (Hoitsy és Rieger Kft.), ahol HOP-támogatásból egy víztisztító rendszer épült. A HOP ismertsége grafikai eszközök elkészíttetésével (könyv, határidőnapló, „best practice” kiadványok) is nőtt.

Fontos kiemelni, hogy a 2011. évben elindult <http://halaszat.kormany.hu> tematikus weboldal folyamatosan frissül, így strukturáltan nyomon követhetők a legújabb információk a HOP-pal kapcsolatban, amelyeknek egy része angolul is fellelhető a <http://fisheries.kormany.hu> oldalon. Ezen az oldalon a HOP-ra vonatkozó összes jogszabály és nyilvános dokumentáció megtalálható.

A HOP IH teljesítette az EHA végrehajtási rendelet szerint előírt tájékoztatási kötelezettségét is, amelynek megfelelően a HOP nyertes támogatási kérelmeinek teljes listája és adatai elérhetők a halaszat.kormany.hu internetes oldalon a „HOP-ban kedvezményezettek listája” alponban. A lista nem tartalmazza az 1000 euró alatti támogatást kapott magánszemélyek nevét.

5.1. A 498/2007/EK rendelet 28. cikke alapján az Operatív Program közismertségének értékelése

Az EHA végrehajtási rendelet 2. cikke alapján a magyarországi operatív programnak nem kellett bemutatnia a tájékoztató és nyilvánosságot biztosító intézkedések értékelésének módját. Általánosságban elmondható azonban, hogy a halászati szakmában résztvevők alapvetően ismerik a HOP-ot és célkitűzéseit. A széleskörű ismertségről a kiállításokon és egyéb rendezvényen való megjelenés során tájékozódik a HOP IH. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a szakma iránt érdeklődők hallottak a programról, és egyértelműen tudják, hogy a HOP egy Európai Unió által társfinanszírozott program.

6. TÁJÉKOZTATÁS A KÖZÖSSÉGI JOGNAK VALÓ MEGFELELÉSRŐL

A HOP megvalósításában további lehetőséget, egyes esetekben pedig a támogatások igénybevételeként feltételét jelenti a különféle uniós stratégiákhoz való kapcsolódás. A versenyképes haltermelés megvalósítása, a szerkezetátalakítás, a diverzifikáció, vidékfejlesztési törekvések, a multifunkcionális halgazdaságok kialakítása szorosan illeszkedik a Közös Halászati Politikához (a továbbiakban: KHP).

Az EHA Rendelet 5. cikkének megfelelően a HOP támogatja azokat a tevékenységeket, amelyek hozzájárulnak az Európai Unió Működéséről Szóló Szerződés (EUMSZ) által megfogalmazott általános célkitűzések, valamint a KHP részeként meghatározott, a halászat és akvakultúra fenntartható fejlődését biztosító közösségi célkitűzések megvalósításához. A HOP ezáltal teljes mértékben megfelel a Közös Agrárpolitika, valamint a Kohéziós Politika célkitűzéseinek.

Éves ellenőrzési jelentés

Az EHA Rendelet alapján a HOP EH minden évben elkészíti az éves ellenőrzési jelentést. Az EHA Rendelet 61. cikkének (3) bekezdése felhatalmazást ad az EH-nak arra, hogy a vonatkozó feladatainak ellátásába egy ellenőrző szervet is bevonjon, amely rendelkezik az ellenőrzések ellátásához szükséges működésbeli függetlenséggel.

A 2012. EHA pénzügyi év ellenőrző szervi feladatainak ellátására a Vidékfejlesztési Minisztérium 2012. október 31-én a KPMG Hungária Kft-t választotta ki. Az Ellenőrző Szerv az ellenőrzéseket az EH felügyelete mellett, azzal szorosan együttműködve végezte. A 2012. EHA pénzügyi év vizsgálatának megkezdésére, az EH által adott megbízásnak megfelelően 2012. október 31-én került sor. A vizsgálatokat az előírásokkal ellentétben 2013. június 30. helyett 2013. július 1-jén fejezte be, mivel az egyik kedvezményezettnek csak 2013. július 1-jén volt lehetőség lefolytatni az ellenőrzést. A feladat-ellátási időszakban az EH teljes mértékben támaszkodott az Ellenőrző Szerv munkájára, amelynek keretében az Ellenőrző Szerv elvégezte az előírt ellenőrzéseket, elkészítette az éves ellenőrzési jelentést és ez alapján kiállította véleményét az EH részére.

Az éves ellenőrzési jelentés az elvégzett összes ellenőrzés (műveletellenőrzések és rendszerellenőrzés) eredményeinek az összefoglalását, a korábbi években történt megállapítások nyomán követését, valamint az eredményekre támaszkodva a kiadott fenntartás nélküli véleményt foglalja magában.

Az éves ellenőrzés eredményeként a vizsgált 2012-es EHA pénzügyi évre vonatkozóan a rendszerellenőrzés tekintetében 8 kis jelentőségű megállapítás született. Ezen túl a műveletellenőrzés tekintetében 3 kis és 1 közepes jelentőségű megállapítás, valamint 6 pénzügyi hiba került megfogalmazásra. A megállapításokra intézkedési terv jóváhagyása megtörtént. A korábbi évi ajánlások nyomán követését tekintve elmondható, hogy valamennyi ajánlás teljesült.

Az EH az éves ellenőrzési jelentést, valamint a fenntartás nélküli véleményt 2013. december 18-án töltötte fel a Bizottság és a tagállamok közötti elektronikus levelező rendszerre (SFC).

A Bizottság az éves ellenőrzési jelentéssel kapcsolatban módosítást, illetve az egyik megállapításra vonatkozóan kiegészítő információt kért. A Bizottság 2014. április 1-jén nyomon követéssel elfogadta az éves ellenőrzési jelentést és véleményt.

Ennek alapján a 2012. EHA pénzügyi évre vonatkozóan a HOP irányítási és ellenőrzési rendszere megfelel az EHA Rendelet 57–61. cikkében és az EHA végrehajtási rendelet VII. fejezetében előírt követelményeknek, és elég hatékonyan működik ahhoz, hogy elfogadható bizonyosságot nyújtson a Bizottságnak bemutatott költségnyilatkozatok helytállóságára és következőképpen az azok alapjául szolgáló ügyletek jogszerűségére és szabályosságára vonatkozóan.

7. MÁS ESZKÖZÖK KIEGÉSZÍTÉSE

A HOP más programok forrásait nem veszi igénybe. Ennek biztosítására megtörtént a hasonló tevékenységektől való lehatárolás. A HOP legtöbb ponton az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alapból (EMVA) társfinanszírozott vidékfejlesztési program intézkedéseivel kapcsolódik, tekintve, hogy a halászati intézkedések 2004-2006 között az Agrár- és Vidékfejlesztési Operatív Program (AVOP) részét képezték. A HOP és a vidékfejlesztési program céljai közösek a környezetvédelmet és a fenntartható fejlődést illetően, így egymást kiegészítve külön forrásból biztosítják, hogy a stratégiákban megfogalmazott célok teljesíthetők legyenek. A pontos lehatárolás megtörtént és az irányítás különválasztásával biztosított, hogy ne legyen átfedés a két program között. A vidékfejlesztési program prioritásai és intézkedései között található vizesélőhely-védelmi, gazdasági diverzifikációs, vízrendezési és vízgazdálkodási; emellett a falusi turisztikai elemeken keresztül, közvetett módon kapcsolódik a HOP-hoz. A halászati ágazat konkrét fejlesztéseit azonban a vidékfejlesztési program nem tartalmazza.

A HOP és a vidékfejlesztési program közös végrehajtási rendszere garantálja, hogy a két program egymást kiegészítve, átfedések nélkül működjön. Az IIER - amely akkreditált informatikai rendszer - biztosítja, hogy a kedvezményezettek nyilvántartása az előírásoknak megfelelő legyen, továbbá az egységes számlakezelés kizárja annak lehetőségét, hogy egyazon költség két helyen kerüljön elszámolásra.

Az Európai Parlament és Tanács 1304/2013/EU Rendelete (2013. december 17.) öt alapra (Európai Regionális Fejlesztési Alap, Európai Szociális Alap, Kohéziós Alap, Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap, Európai Tengerügyi és Halászati Alap) vonatkozóan számos területen egységes szabályozást fogalmaz meg 2014-től. Ilyen például a programozás, pénzügyi korrekciók, monitoring és értékelés. A közös szabályozás hatására 2013-ban is folytatódott Magyarországon a strukturális alapok, a mezőgazdasági és vidékfejlesztési alap és a halászati alap programjainak szorosabb együttműködése és a tervezés központi koordinálása, ami elősegíti majd az alapok közötti nagyobb szinergiát.

MELLÉKLETEK

1. sz. melléklet: A 2013. év eseményeinek összefoglalása

2013	2. tengely		3. tengely	Nyilvánosság	Egyéb hatósági feladatok
	Beruházások	Halastavi Környezetgazdálkodási Program			
Január			54/2012. VM rendelet módosításainak hatályba lépése	Gödöllői Halászati, Horgászati Szakember Találkozó (2013. január 24-25.)	
Február	KK benyújtás			FEHOVA (Nemzetközi Fegyver, Horgászat, Vadászat Kiállítás) (2013. február 14-17.)	Nyilatkozat a visszakövetelt összegekről (Igh)
	Monitoring adatszolgáltatás 2012-ről				Második programmódosítás benyújtása (IH)
Március	Monitoring adatszolgáltatás 2012-ről			Ágazati szakmai fórum (MASZ) - Debrecen (2013. március 28.)	Részvétel az EHA Irányító Bizottsági ülésen – Brx (2013. március 6.)
	Támogatási határozatok 4. kör (861 M Ft)				Részvétel az ETHA Monitoring Szakértői munkacsoportülésen – Brx (2013. március 7.)
Április					Részvétel a Halászati Főigazgatók informális ülésén - Clonakilty Lehívási előrejelzés készítése (IH)
Május	KK benyújtás			Ágazati szakmai konferencia (HAKI napok) (2013. május 22-23.)	Éves koordinációs egyeztetés (EH - Bizottság) Részvétel az ETHA Monitoring Szakértői munkacsoportülésen – Brx (2013. május 22.)
Június				HOP Monitoring Bizottsági ülés - Lillafüred* (2013. június 10.) üzemlátogatással (pisztráng telep)	2012.évi Éves Előrehaladási Jelentés benyújtása (IH) A módosított Operatív Program elfogadása (Bizottság) (2013. június 26.)
Július	KK benyújtás				Infosys jelentés (IH)
Augusztus					
Szeptember	50/2011 VM rendelet módosítása	KK benyújtás	Sajtótájékoztató rendezvény (Budapest)	76. Országos Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Kiállítás (OMÉK) (2013. szeptember 18-22.)	Forráslehívás (Igh)
			76. OMÉK önálló ágazati stand		Többlet-kötelezettségvállalás igénylésének jóváhagyása (NGM) Részvétel az ETHA Monitoring Szakértői munkacsoportülés – Brx (2013. szeptember 16.)
Október	Támogatási határozatok 5. kör (996 M Ft)				
November	KK benyújtás	Kifizetési határozatok		MAHOP partnerségi találkozó - Szeged	Részvétel az EHA Irányító Bizottsági ülésen – Brx (2013. november 6.)
					Részvétel az ETHA Monitoring Szakértői munkacsoportülés – Brx (2013. november 7.) Halászati-horgászati szabályozás a Kárpát-medencében nemzetközi konferencia és szakember-találkozó, Szeged (2013. november 22.) Éves értékelő megbeszélés (IH-Bizottság) - Brx (2013. december 5.)
December			Sajtótájékoztató rendezvény (Budapest)	HOP Monitoring Bizottsági ülés - Budapest* (2013. december 6.)	
			Kiválasztási kritériumok módosítása	Sajtótájékoztató - Tisza-tó (2013. december 9.)	Éves Ellenőrzési Jelentés (EH) Forráslehívás (Igh)

* HOP TS-ből finanszírozva

Rövidítések:

EH: HOP Ellenőrző Hatóság

ETHA: Európai Tengerügyi és Halászati Alap (2014-2020)

HAKI: Halászati Kutató Intézet

IgH: HOP Igazoló Hatóság

KK: Kifizetési kérelem

MASZ: Magyar Akvakultúra Szövetség

TK: Támogatási kérelem

2. sz. melléklet: A HOP második számú módosítása – új pénzügyi keret

Év, a program forrása szerint, euróban:

KONVERGENCIA-CÉLKITŰZÉS SZERINTI RÉGIÓK	
Év	EHA (euró)
2007	0
2008	5 456 086
2009	5 145 790
2010	5 256 028
2011	5 856 938
2012	6 141 144
2013	6 435 371
EHA forrás összesen	34 291 357

(folyó áron)

NEM KONVERGENCIA-CÉLKITŰZÉS SZERINTI RÉGIÓK	
Év	EHA (euró)
2007	0
2008	89 023
2009	2 673
2010	85 758
2011	95 563
2012	100 199
2013	104 999
EHA forrás összesen	478 215

(folyó áron)

Prioritási tengelyek, euróban kifejezve:

Konvergencia-célkitűzés szerinti régiók				
Prioritási tengely	Teljes támogatás a=(b+c)	EHA hozzájárulás (b)	Nemzeti hozzájárulás (c)	EHA társfinanszírozási arány (%) (d)=(b)/(a)*100
1. tengely	0	0	0	0
2. tengely	40 000 000	30 000 000	10 000 000	75
3. tengely	3 000 000	2 250 000	750 000	75
4. tengely	0	0	0	0
5. tengely	2 721 811	2 041 357	680 454	75
Összesen	45 721 811	34 291 357	11 430 454	75

Nem konvergencia-célkitűzés szerinti régiók				
Prioritási tengely	Teljes támogatás a=(b+c)	EHA hozzájárulás (b)	Nemzeti hozzájárulás (c)	EHA társfinanszírozási arány (%) (d)=(b)/(a)*100
1. tengely	0	0	0	0
2. tengely	418 000	209 000	209 000	50
3. tengely	538 430	269 215	269 215	50
4. tengely	0	0	0	0
5. tengely	0	0	0	0
Összesen	956 430	478 215	478 215	50

(folyó áron)

3. sz. melléklet: Jogi tábla

A 2. prioritási tengelyhez kapcsolódó rendelet módosításának összefoglalása

Tengely	Eredeti rendelet száma	Eredeti rendelet neve	Módosító rendelet száma	Módosító rendelet neve
2. prioritási tengely	50/2011. VM rendelet	az Európai Halászati Alap társfinanszírozásában megvalósuló Halászati Operatív Program 2. prioritási tengelye szerinti beruházási támogatások feltételeiről	85/2013. (IX.25.) VM rendelet	az Európai Halászati Alap társfinanszírozásában megvalósuló Halászati Operatív Program 2. prioritási tengelye szerinti beruházási támogatások feltételeiről szóló 50/2011. (VI. 6.) VM rendelet módosításáról
3. prioritási tengely	54/2012. VM rendelet	az Európai Halászati Alap társfinanszírozásában megvalósuló Halászati Operatív Program 3. prioritási tengelye szerinti közös érdekeket célzó intézkedések támogatásának feltételeiről	137/2012. (XII.22.) VM rendelet	Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap társfinanszírozásában megvalósuló támogatások igénybevételének általános szabályairól szóló 23/2007. (IV.17.) FVM rendelet módosításáról szóló 137/2012. (XII.22.) VM rendelet

4. sz. melléklet: HOP 3. prioritási tengely intézkedéseinek kiválasztási kritériumai

A	B	C
I.	Szempont	Maximális pontszám
1	A pályázatban szereplő projektterv pályázati felhívás céljaival való összhangja	15
2	A projekt előkészítettsége a projektjavaslat szakmai tartalma, annak realitása/megvalósíthatósága: – megvalósítandó projektelemek/tevékenységek indokoltsága – a projekt újszerűsége, innovativitása	10
3	A projekt pénzügyi megvalósíthatósága: – a költségvetés megalapozottsága és realitása – a költségelemek elszámolhatósága – a költségvetés költséghatékonysága	15
4	A pályázó szervezet projekt megvalósítására való alkalmassága: – a pályázó szervezet pénzügyi stabilitása – a pályázó szervezet szakembergárdája – a pályázó szervezet szakmai referenciái – a pályázó szervezet projektmenedzsment tapasztalatai	20
5	Partnerség/szakmai együttműködés a projekt megvalósításában	10
6	A megvalósítandó projekt hasznossága/jelentősége a magyar halgazdálkodás számára, elért eredmények gazdasági/társadalmi hasznosíthatósága – társadalmi/gazdasági/ökológiai jelentősége	15
7	A megvalósítandó projekt fenntarthatósága – társadalmi/gazdasági/ökológiai szempontok érvényesítése	10
8	A megvalósítandó projektben az esélyegyenlőség biztosítása	5
II.	Összesen	100

5. sz. melléklet: A magyar halgazdálkodási ágazat értékelése

A leírásban az akvakultúra tekintetében már a 2013-as, természetesvízi halászatra vonatkozóan pedig a 2012-es évre vonatkozó adatok szerepelnek, hivatalos forrásokból az alábbi intézményektől:

- Központi Statisztikai Hivatal (KSH)
- Agrárgazdasági Kutató Intézet (AKI)
- Országos Halászati Adattár (OHA)
- Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH)
- Vidékfejlesztési Minisztérium adatbázisai
- Nemzeti Élelmiszerbiztonsági Hivatal (NÉBIH)
- FAO

A halgazdálkodási ágazat általános bemutatása

A magyar halgazdálkodási ágazat legfontosabb feladata egészséges, kiváló minőségű hal és haltermék biztosítása a hazai és külföldi fogyasztók számára. Mivel mindezt egy változó társadalmi és gazdasági környezetben, változó fogyasztói igények és piaci feltételek mellett kell megtennie, folyamatos fejlődésre van szükség, amihez segítséget nyújt az uniós társfinanszírozással megvalósuló HOP (HOP). A halgazdálkodás így hatékonyabban járulhat hozzá az ökoturizmus és a környezetvédelem, illetve az egészséges életmód és tudatos táplálkozás elterjedéséhez is, mindezek által pedig a vidéki régiók értékeinek megőrzéséhez és a helyi közösségek gazdasági stabilitásához.

A megfelelő – természeti erőforrásokat megújító – halgazdálkodási technológia alkalmazása kiemelt jelentőséggel bír természetvédelmi, vízgazdálkodási és társadalmi szempontból egyaránt. Ugyanez mondható el a természetesvízi halgazdálkodásról is, amely megfelelő működése során, a jelenlegi degradálódott környezeti feltételek között alapvetően járul hozzá a természetesvízi ökoszisztémák fenntartásához. A tógazdálkodás és a természetesvízi halgazdálkodás kiemelkedően fontos ágazatok, egyrészt a természeti környezetet formáló képességük – a természeti értékek, különösen a vízi és vizes élőhelyek fenntartása, fejlesztése –, másrészt a vízgazdálkodásban betöltött feladatuk miatt. Továbbá ezekhez kapcsolódik a halászati hagyományok megőrzése is, amely a magyar kultúra része.

A folyamatosan növekedő kárókatona-populációk halállományra és az egyéb madárfajokra gyakorolt negatív hatása érinti a halászati és az akvakultúra ágazatot, továbbá a természetvédelmet is, és egyre nagyobb gazdasági jelentőséggel bír.

Mindez indokoltá és egyre sürgetőbbé teszi átfogó és összehangolt szakértői lépések előkészítését, valamint a tógazdasági és természetesvízi károk mérséklését, az európai uniós madárvédelmi és élőhely-védelmi irányelveket és a nemzeti természetvédelmi jogi keretet szem előtt tartva.

Az akvakultúra szektor bemutatása

Termelési mutatók

Bár a hazai akvakultúra termelés volumene a tavi gazdálkodás nagy szerepe miatt az egyes évekre jellemző időjárás függvénye, 5-10 éves átlagban enyhén növekvő tendenciát mutat. Bruttó haltermelésünk 2013-ban 21,8 ezer tonna volt, amelyből az étkezési hal mennyisége 14,8 ezer tonnát tett ki. Külön megemlítendő, hogy az akvakultúrán belül a precíziós rendszerekből származó étkezési hal-termelésünk 2013-ban tovább nőtt, az étkezési haltermelés 2 197 tonna volt, amely a megelőző évhez képest 12 százalékkal emelkedett.

A hazai akvakultúra fajonkénti összetétele

A haltermelést a tógazdasági ágazat dominanciájának megfelelően a pontyfélek túlsúlya (80-85%) jellemzi, az afrikai harcsa elmúlt évekbeli sikertörténetének köszönhetően azonban precíziós haltermelésünk némileg árnyalja ezt az egyoldalúságot. Az évi 2 000 tonnás afrikaiharcsa-termeléssel Magyarország Európa második legnagyobb termelője Hollandia után.

A magyar tógazdasági haltermelés alapja a ponty. Az évszázados tenyésztői munka eredményeként rendelkezésre állnak a különböző élőhelyi adottságokhoz és termelési célokhoz adaptált, államilag elismert pontyfajták. Ezek a magyar akvakultúra legértékesebb genetikai erőforrását alkotják, amelynek megővéséről a jövőben is gondoskodni kell. A minőségi pontytermelés hatékonyságának növelése érdekében 2008 óta minden évben lehetőség van csekély összegű, vissza nem térítendő állami támogatás igénylésére, melynek szükségességét bizonyítja, hogy 60-65 pontyos gazda évek óta igénybe is veszi ezt a lehetőséget. A kínai pontyfélek (fehér busa, pettyes busa, amur) aránya némileg csökkent az elmúlt években. Az utóbbi évek technológiai előrelépései ellenére sem sikerült növelni az értékesebb fajok (harcsaformájúak, sügérfélek, csuka, compó, tokfélek stb.) arányát. A termelésbiológiai-ökológiai és ökonómiai szempontoknak egyaránt megfelelő polikultúras termelési szerkezet kialakítása szakmai kihívást jelent a halastavi gazdálkodók számára.

Bár precíziós termelésünkben az afrikai harcsa hasonlóan domináns, mint a ponty a tógazdálkodásban, az elmúlt évek tokfélek (kaviárcélú) tenyésztésébe történt befektetései a közeljövőben megnövelhetik a toktermelés részarányát, különösen a termelési értéket tekintve.

Tógazdálkodás

A magyar akvakultúra ágazat évi 14-16 ezer tonnás étkezési hal-termelésének 85-88%-a halastavakból származik, a maradék részt modern technológiákat alkalmazó haltermelő rendszerek adják.

2013-ban halastó művelési ágba mintegy 37 ezer hektár terület tartozott, amelyből mintegy 28,8 ezer hektár volt halastóterület, ebből az üzemelő halastavak 26,1 ezer hektárt tettek ki. A 2007 – 2013-as költségvetési időszak kiinduló éve, 2006 óta **225 hektár új halastó** megépítésére és **1337 hektárnyi halastó felújítására** került sor a HOP beruházási támogatásának köszönhetően. Az Agrárgazdasági Kutató Intézethez beérkezett adatok alapján az üzemelő tavak területe 2006 óta összesen 2205 hektárral nőtt.

Tógazdasági haltermelésünkben a döntően alkalmazott extenzív és félintenzív termelési technológiák kerülnek előtérbe, az agro-kemizálásnak és az energiaigényes inputoknak kevés szerep jut. A termelési folyamatok csak kis részben gépesítettek, így a termelés kifejezetten környezetbarát módon történik. A felhasznált felszíni vízkészletek a termelési folyamat során nem szennyeződnek, az alacsony tápanyagbevitelnek köszönhetően az elfolyó víz minőségi

paraméterei nem rosszabbak, mint a feltöltő vize, hiszen a gabonára alapozott tápanyagbevitel szintje alacsony. Magyarországon az utóbbi években nem történt jelentős változás az alkalmazott tógazdálkodási technológiában, bár néhány tógazdaságban bevezetésre kerültek olyan technológiai elemek, amelyek a termelési intenzitást növelik – több gazdaságban előtérbe került a teljes értékű tápok használata, néhánynál kombinált technológiákat alkalmaznak, és az új hozamnövelő vízkezelési eljárások is terjednek.

Legjobb gyakorlat I.

Jó példa erre a **Czikkhalas Kft.**, amely az elmúlt évek során többször is sikeresen pályázott a HOP-ban. A vállalkozás 1982-ben jött létre azzal a kifejezett szándékkal, hogy a birtokában lévő halboltokat megfelelő időben, jó minőségű hal árukészlettel láthassa el. Ettől az időponttól kezdve folyamatos tóépítési munkákat végeztek, melynek eredményeképpen mára közel 220-hektár saját tulajdonú völgyzárógátas halastavai vannak. A gazdaság részüzemű, főleg piaci hal előállításával és nyár étkezési hal termelésével foglalkoznak. Az idáig elnyert támogatások segítségével újították meg a halgazdaság eszközparkját, valamint infrastruktúráját. A megvalósult projektek eredményeként fejlesztették a szennyvíz és ivóvízhálózatot, korszerűsítették a szociális helyiségek felszereltségét, javult a munkabiztonság a tavak körül kialakított etető és trágyatároló helyek kialakításával. Ezen felül úszó trágyaszóró hajó, rézsűkasza, keszeg etetőcsónakok, halszállító és tároló tartályok kerültek beszerzésre.

Legjobb gyakorlat II.

Kiemelendő az 1989-ben létesített **Akasztói Halgazdaság**, amely elsősorban a különleges ízvilágú Akasztói Szikipontyról nevezetes, melynek tenyésztését a terület éghajlata és egyedi talajadottságai, valamint a termelő tavakat tápláló kiváló minőségű víz együttesen teszi lehetővé. Emellett számos egyéb halfaj is megtalálható itt, melyeket félexportív tavi haltermelés, valamint kiegészítő intenzív halnevelés útján állítanak elő. A szolgáltatások bővítésének céljából 2004-ben nyitották meg a horgásztavakat, halboltot és éttermet is magában foglaló Akasztói Horgászpark és Halascsárda nevű komplexumot, a megtermelt „Szikiponty” 30%-át itt helyben értékesítik. Ezen felül a **multifunkcionális halgazdaság** területén igényesen felszerelt, széleskörű szolgáltatásokat nyújtó panzió és strand is található. A gazdaságot üzemeltető ÖKO 2000 vállalkozás már a kezdetektől fogva eredményesen működik, ennek köszönhetően az elmúlt évek során többször is sikeresen pályázott a HOP-ban, így a multifunkcionális jelleget erősítő nagyszabású fejlesztési és rekonstrukciós programok indulhattak. Az idáig elnyert támogatással megvalósult projektek rendkívüli módon újították meg a halgazdaság eszközparkját, valamint infrastruktúráját. Új halszállító autók, rakodógép, szállító járművek, szivattyúk és számos halászati eszköz került beszerzésre. Ezen felül megépült a halelőnevelő csarnok, egy félig nyitott, fedett szín, környezetvédelmi szempontból lényeges trágyatárolók és sok egyéb műtárgy. Hőszivattyúval fűtött-hűtött öltöző és ebédlő építésével jelentősen javultak a munkakörülmények és nőtt a foglalkoztatottság.

Precíziós haltermelő rendszerek

2013-ban Magyarországon, **17 telephelyen** foglalkoztak magas termelési intenzitású, kontrollált körülményeket biztosító haltermeléssel, esetenként több halfajt is termelve egyazon telephelyen. Fajonkénti és rendszerenkénti bontásban kategorizálva:

- 5 telephelyen pisztrángot tenyésztnek hidegvízi átfolyóvizes, ill. recirkulációs rendszerben, felszíni vízátfolyásra alapozva;
- 4 telephelyen afrikai harcsát meleg átfolyóvizes rendszerben, a felszín alatti vízkészletre alapozva;
- 6 telephelyen tokféléket nevelnek meleg átfolyóvizes, ill. recirkulációs rendszerben, a felszín alatti vízkészletre alapozva;
- 1 telephelyen barramundit termelnek recirkulációs rendszerben, a felszín alatti vízkészletre alapozva;
- 1 telephelyen lesőharcsát tenyésztnek bányatóban, ketreces rendszerben;
- 1 telephelyen pedig pontyot tenyésztnek ketreces rendszerben.

A precíziós haltermelő rendszerek kapacitásának időbeli vizsgálatánál figyelemre méltó, hogy bár az elmúlt években néhány korábban üzemelő telephelyen megszűnt a termelés, de a 2007 – 2013 közötti HOP-nak köszönhetően az új üzemek létesítésével a kapacitások összességében bővültek az elmúlt években.

Legjobb gyakorlat III.

*A Lillafüredi Pisztrángtelep Magyarország legrégebbi pisztrángtelepeként 1933 óta működik, üzemeltetője a **Hoitsy és Rieger Kft.** nevű családi vállalkozás. A tenyésztett fajok közül Magyarországon már csak ezen a helyen található meg nagyobb számban az őshonos sebes pisztráng, innen biztosítják a természetes vizek állományának utánpótlását. Szintén kuriózum az arany pisztráng, mely hazánkban egyedül itt fordul elő. A telep szolgáltatásait a **turizmus igényeinek** megfelelően alakították ki. A megtermelt halat a társaság helyben dolgozza fel, melyet a látogatók füstölten és grillezésre készen megvásárolhatnak. Az értékesítés legnagyobb része a nevelőtavak mellett elhelyezkedő étteremben történik, ahol a vendégek a telepen nevelt halat fogyaszthatják el. Az aszályos idő okozta vízhiány miatt a vállalkozás egy recirkulációs rendszer megépítéséről döntött, melyre pályázatot nyújtottak be. A HOP révén elnyert több mint 15 millió forintos támogatás segítségével megvalósult recirkulációs rendszert a legújabb kutatások eredményeire alapozva építették meg. Az egyedi tervezésű, Közép-Európában sajátos rendszer részeként létesített biofilternek és dobszűrőnek köszönhetően a visszaforgatott víz gyakorlatilag ivóvíz minőségű. A beruházás eredményeképp biztosítottá vált a folyamatos megfelelő vízellátás, melynek segítségével a számítások alapján megduplázható a jelenlegi termelés. Így a tervek szerint a már meglévő népszerű áruk köre a közeljövőben hidegkonyhai termékekkel bővül tovább.*

A precíziós termelési rendszerek esetében különösen a geotermikus energiára alapozott üzemek fejlesztését kell kiemelni, annak ellenére, hogy a geotermikus energia halászati hasznosításának legnagyobb akadálya jelenleg az igen magas víz- és vízkezelési költség.

Legjobb gyakorlat IV.

Az 1993-ban alakult **Szarvas-Fish Kft.** Európa második legnagyobb afrikaiharcsa-előállítójaként, hozzávetőlegesen 1700 tonna évi termelésével a hazai piac mintegy 90%-át látja el. Szarvasi és tiszacsegei telephelyén **geotermikus energiára alapozott intenzív-üzemi** afrikaiharcsa-termelést folytat zárt rendszerben. Ez a halfaj már több mint húsz éve került Magyarországra először kutatási, később tenyésztési céllal, itthoni megismertetésében és elterjesztésében a társaságnak kulcsszerepe volt. A kft. által előállított ízletes afrikai harcsa húsa alacsony zsírtartalmú, szállkától és mellékiztól mentes, így kiválóan alkalmas számos halétel készítésére. Az élőhal-forgalmazás mellett a társaság feldolgozott formában is értékesít halat a hazai hipermarketek, üzletláncok beszállítójaként. A magyarországi értékesítés mellett külföldre is exportálnak. Az EU által jóváhagyott, egy műszakban együttesen 7500 kg élőhal feldolgozására alkalmas üzemekben a társaság szinte kizárólag saját termelésű halat használ fel, a tenyésztést, szaporítást, nevelést, feldolgozást és értékesítést maga végzi. A technológia biológiai alapjainak és műszaki hátterének fejlesztésére a HOP keretéből történt. Az ebből megvalósult beruházások között említhető például a szarvasi és tiszacsegei halfeldolgozó üzem korszerűsítése, halkeltető, takarmánytároló és mechanikai víztisztító berendezés létesítése a szarvasi intenzív halnevelő telepen, valamint a biztonságos vízellátás és víztisztítás megoldása. A beruházások eredményeként javult az elfolyó víz minősége, nőtt a szarvasi telep vízellátásának biztonsága és bővült a feldolgozott kész- és félkész termékek köre, mely növelte a gazdálkodás eredményességét és jövedelmezőségét.

Halfeldolgozás, kereskedelem és halfogyasztás

Az elmúlt évtizedben a hazai halfeldolgozó üzemek kibocsátása mind mennyiségben, mind értékben összességében stagnál, vagy csak kis mértékben növekszik. A hazai halforgalmazás területén a legfontosabb termékpálya-szereplők gazdasági jelentősége és az általuk forgalmazott hal- és halászati termékek mennyisége nőtt, ezek minősége azonban kevésbé változott. A friss-hal-termékeket forgalmazó cégek közül csak kevés tud országos lefedettséget biztosítani, valamint az is elmondható, hogy nincs „standard minőség” a hazai előállítású friss-hal-termékek piacán.

2013-ban 31 halfeldolgozó létesítmény rendelkezett EU engedélyezési számmal. Az esetenként többféle terméket előállító üzemeket az alábbiak szerint lehet kategóriákba és kiegészítő tevékenységekbe sorolni:

- friss halkészítményeket előállító üzem (8 db)
- feldolgozóüzem (20 db)
- vágóhid (4 db)
- darabolóüzem (6 db)
- újracsomagoló üzem (11 db)
- hűtőház (7 db)
- előkészített húst előállító üzem (1 db)

Az elmúlt években feldolgozott hazai édesvízi halmennyiség körülbelül **3 500 tonna** volt, és nagyjából ugyanennyi import halat dolgoztak fel. A 3 500 tonna feldolgozott halnak körülbelül 50%-a afrikai harcsa, 20%-a busa, 15%-a ponty és 15%-a egyéb halfaj (amur, keszeg, kárász, süllő, harcsa, csuka stb.). A feldolgozóüzemek által előállított termékek közül legjelentősebb a csomagolt, fagyasztott és hűtött haltörzs, majd a halszelet, halfilé friss és fagyasztott formában. További termékek még a halászléalap és -kocka, halkonzerv, füstölt hal, pácolt hal, halpép, valamint a hidegkonyhai készítmények előállítására alkalmas termékek. A magasabb szintű feldolgozottság hozzáadott költségei azonban rontják a versenyképességet, mert a piac még nem tolerálja kellő mértékben az ilyen termékekben lévő hozzáadott értéket.

Legjobb gyakorlat V.

*A magasabb hozzáadott értéket képviselő termékek mind nagyobb mennyiségben történő előállításához nyújtott lehetőséget a HOP beruházási támogatása a **Jászkiséri Halas Kft.** számára. A cég 1994-ben vásárolta meg a helyi termelőszövetkezet halastavait, majd folyamatos fejlesztésekkel megteremtették a multifunkcionális halgazdálkodáshoz szükséges infrastruktúrát. A társaság egyebek mellett pontyot, amurt, süllőt és harcsát termel extenzív tógazdasági, valamint félintenzív és intenzív termelési technológiákkal, ezenkívül horgásztatással és vendéglátással is foglalkoznak. 2009 óta többször nyert támogatást a HOP 2. támogatási tengelyéből a helyileg rendelkezésre álló termálvízkincs halgazdálkodási célú hasznosításához. A támogatás segítségével Jászkiséren létesített intenzív haltermelő telep egy 850 m²-es könnyűszerkezetes csarnokban helyezkedik el, amely magában foglal áruhal- és utónevelő medencéket is. A telepet csúcstechnológiai eszközökkel szerelték fel, így automatizált az oxigénellátás, a légtechnika, a fény- és klímaszabályozás, valamint a tartalék áramforrás. A magas színvonalú vztisztító eljárásnak köszönhetően a telep nem bocsájt ki szennyezőanyagot. A tervezéskor elsődleges szempont volt az alacsony energiafelhasználás, így a haltermelő telep költséghatékonyan és környezetbarát módon képes a halnevelésre. Az üzemben zárt, úgynevezett **recirkulációs rendszerben** kerül előnevelésre a barramundi nevű hal, mely kiváló húsmínőségével rendkívül egészséges fehérjeforrás. A rendszerben megszürt és fertőtlenített víz többszöri felhasználásával a naponta betáplált friss víz mennyisége nem éri el a teljes volumen 10%-át. A speciális haltápokkal etetett halak bő fél év alatt érik el a 350-600 grammos étkezési méretet, majd hűtve kerülnek az áruházak halas pultjára, kiváló minőségű, friss áruval gazdagítva a hazai halválasztékot. A cég a megtermelt barramundi számára leginkább feldolgozott formában talált piacot, ezért 2012-ben **halfeldolgozó** építésére nyújtott be pályázatot. A feldolgozóban a barramundi jelentős részét, évi 40-50 tonnát, és a tógazdasági termelés egy részét, kb. 10-15 tonnát fogják feldolgozni, ezáltal filézett, irdalt, darabolt, valamint füstölt, fűszerezett, pácolt termékek kerülnek a fogyasztóhoz közvetlenül a termelőtől.*

A hazai termelésű hal legnagyobb része élve kerül értékesítésre. A hazai piacokon a termelők általában élő pontyot, afrikai harcsát, busát, amurt és ragadozó fajokat értékesítenek a kiépült kereskedelmi kapcsolatok útján. Az exporttevékenységet főleg a haltermelők és halkereskedők bonyolítják, mivel annak elsődleges terméke az élőhal. Az élőhal-exportban az ezredforduló után folyamatos csökkenés, majd 2008-tól kismértékű, de folyamatos növekedés volt megfigyelhető. A KSH tájékoztatási adatbázisából 2014. júniusban lekérdezett adatok szerint 2013-ban **élőhal-exportunk 4 297 tonnára** emelkedett. A friss és hűtött haltermékek exportja 2013-ban 497 tonnát tett ki és a fagyasztott halak exportja 69 tonnára csökkent.

A magyarországi hal- és halászati termékek importmennyisége és - értéke még mindig jelentősen meghaladja az export mennyiségét. 2013-ban a **behozott termékek** mennyisége összességében **21 037 tonna** volt. Csökkenő behozatali árak mellett nőtt az élőhal importja, ami a hazai termelőknek figyelmeztetés lehet a belföldi piacvesztés veszélyére. A friss és fagyasztott termékek behozatali ára ezzel ellentétben növekedést mutat. Az importban – mely főleg feldolgozott vagy elsődleges feldolgozáson átesett halak forgalmazását jelenti – megjelennek a multinacionális kiskereskedelmi hálózatok is.

Hazai halfogyasztásunk az itthoni statisztikai módszertant követve, az utóbbi éveknek megfelelően nagyságrendileg 2013-ban is 4 kg körül alakult, amelynek mintegy felét az importált haltermékek adják. Ez a módszertan a hazai termelésű halalapanyagot a termelési statisztikákra alapozva élősúllyal veszi figyelembe, függetlenül attól, hogy feldolgozva vagy élve/frissen került-e a fagyasztói piacra.

A más módszertant alkalmazó nemzetközi szervezetek magasabb halfogyasztást mutatnak ki hazánkban. A feldolgozott termékeket élősúlyra átváltó FAO-statisztikában az egy főre jutó magyarországi halfogyasztás 5,1 kg volt 2009-ben.

A termékcsoportok szerinti bontás 2011. évi adatai alapján látható, hogy a fagyasztott haltermékek aránya az évek óta tartó növekedéssel szemben csökkenést, a tartósított haltermékek aránya azonban továbbra is növekedést mutat. Az élő, friss vagy hűtött termékek aránya 2010-ben a hazai halfogyasztás 48%-át adta, 2011-re ez már 51%-ra emelkedett.

A hazai halfogyasztás alacsony színvonalán túl a magyarországi fogyasztók halfaj- és haltermék-ismerete is alacsony és hiányos. A pontytermékek relatív kedveltsége nem növekedett az elmúlt években, inkább stagnált, azonban az intenzív termelésből származó haltermékek elfogadottsága és kereslete dinamikusan növekedett. Az is megfigyelhető, hogy az importtermékek széles választéka dinamikusan teret nyer a magyarországi piacon.

Természetesvízi halgazdálkodás

Magyarországon a természetesvízi halgazdálkodással hasznosított vizek kiterjedése 2012-ben **141 237 hektár** volt. A halászati vízterületek száma és kiterjedése növekedett az elmúlt öt év során. A területnövekedés oka több, elsősorban kisebb természetes víztér halászati nyilvántartásba vétele, illetve azokon a természetesvízi halgazdálkodási tevékenység megkezdése.

A nyilvántartott halászati vízterületek között az állóvizek aránya meghaladja a kétharmadot. A természetes vizek közül területét tekintve meghatározó a Balaton, mely a Kis-Balatonnal együtt a hazai nyilvántartott halászati vízterületek 44%-át adja. A vízfolyások közül kiemelkedik a Duna, valamint a Tisza. E két folyó mellett a többi nagy-, közepes és kisfolyó, valamint az egyéb kisvízfolyás-típusok aránya mintegy egyharmad.

A nyilvántartott halászati vízterületeket az alábbi hasznosító-típusok szerint csoportosítjuk:

- állami, önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok által hasznosított vizek;
- magántulajdonú gazdasági társaságok által hasznosított vizek;
- halászati vagy mezőgazdasági szövetkezetek által hasznosított vizek;
- kistermelők által hasznosított vizek és
- horgászszervezetek kezelésében lévő vízterületek.

Az Országos Halászati Adattárba érkezett jelentések szerint a természetesvízi halzsákmány mennyisége 2012-ben **6 717 tonna** volt.

A halfogások összes mennyisége statisztikai szempontból az utóbbi tíz évben állandónak tekinthető. Volumene mintegy 7 000 tonna. A természetesvízi halfogáson belül növekedett a horgászat részesedése, a természetes vizek hasznosításában meghatározóvá vált a tevékenység. A természetes vizekről és víztározókról jelentett halfogásból 4 742 tonnát (71%) tett ki a horgászok zsákmánya. A hasznosítás mértéke nem homogén, az egyes vízfolyás- és állóvíztípusokban mind a telepítés, mind a fogás mennyisége eltéréseket mutat.

Magyarországon a 2012-ben hatályos jogszabályok alapján horgászni, halászni csak érvényes, évenként kiváltandó állami horgászjegy, illetve állami halászjegy birtokában lehet. A kiadott állami jegyek száma alapján nagy pontossággal határozható meg a horgászok, illetve halászok száma az adott évben. 2012-ben az állami horgászjeggyel rendelkezők száma 377 192 fő volt. Ugyanakkor állami halászjeggyel 1 906 fő rendelkezett, ez a horgászlétszámhoz viszonyítva nem éri el az 1%-ot.

Az illegális halfogás továbbra is jelentős gazdasági kárt okoz az ágazatnak, melyet az is alátámaszt, hogy bár az elmúlt évben a halvédelmi bírságok (halászat, horgászat) tekintetében csökkenő tendencia tapasztalható, 2012-ben még mindig 3784 esetben került sor bírság kiszabására, összesen 113.868.000,- Ft értékben.

Az illegális halfogás legáltalánosabb értelemben a halfogásra jogosító okmányok hiányában történő horgászatot jelenti, amely az összes jogsértő cselekmény kb. 80%-át teszi ki. Az engedély nélküli halászat (orvhalászat) szintén jelen van, azonban nehezebben számszerűsíthető, mint az orvhorgászat. Ennek az az oka, hogy az orvhalászok egyre kifinomultabb eszközökkel, fejlett technológiát alkalmazva dolgoznak, amelyek felderítése egyre nagyobb és nehezebb feladatot jelent a halászati őrk és a rendőrhatalóság számára.

Az esetek többségében a törvénysértő polgár a tettenéréskor nem rendelkezik zsákmánnyal, azonban 2013-ban az ellenőrzésre jogosultak több olyan esetet is felderítettek, amikor tiltott, ún. gereblyézéssel fogtak halat az elkövetők.

Összességében kijelenthető, hogy az illegális halfogás továbbra is jelen van Magyarországon a vizein, de a következetes halórzési tevékenységnek, valamint a rendvédelmi és a halászati hatóságok munkájának is köszönhetően fokozatosan mérséklődik. Ezzel együtt jelentős előrelépés csak összehangolt és célzott intézkedésekkel érhető el, melyeknek azonban egyúttal nagyobb a költségvonzatuk is.

Foglalkoztatás

Hazai haltermelésünk szinte kizárólag Magyarország elmaradott régióira koncentrálódik, ezen belül is a vidéki térségekre. Étkezési hal-termelésünk 83%-át három régió, Észak-Alföld, Dél-Dunántúl és Dél-Alföld adja. Megyénként vizsgálva Hajdú-Bihar megye (27,5 %) és Somogy megye (11,3 %) a legfontosabb helyszínei hazai akvakultúránknak.

Az üzemszerkezetet vizsgálva elmondható, hogy az egyéni gazdaságok aránya lényegesen kisebb (az összes halastóterület 5,4%-án gazdálkodnak, a termelésen belüli részarányuk pedig 4,1%), mint a mezőgazdaság, illetve az állattenyésztés egyéb ágazataiban. Mindez szorosan összefügg az intenzív tavi technológiák elterjedtségének hiányával, hiszen az extenzív, félintenzív technológiák kis hozamai mellett csak 50-100 hektáros méretben lehet nyereségesen gazdálkodni, ami nem teszi lehetővé a tagoltabb üzemszerkezet kialakulását. Az intenzív, több tonna/hektár hozamot biztosító tavi technológiák térnyerésével a fajlagos (1 tonna/év kapacitás

létesítésére vonatkozó) beruházási költségek csökkenthetőek lennének, és megnyílhatna az út a kisebb tőkével rendelkező mezőgazdasági gazdálkodók termelésbe vonása előtt.

Az akvakultúra ágazat munkaerő-igénye (teljes munkaerő egyenértékben mérve) évek óta nagyjából 1 400 fő, amelyen belül az éves alapon foglalkoztatottak száma csökken (1 144), az alkalmi munkavállalók által ledolgozott munkanapok száma azonban jelentősen növekszik, 2013-ban a ledolgozott munkanapok száma 31 513 volt. A halászatban dolgozók korösszetétele kedvezőtlen, magas a nyugdíjkorhatár közelében lévők aránya. A helyzet javítása érdekében ösztönözni szükséges a fiatal halászok vállalkozásainak indítását, illetve a már működők termelési alapjainak fejlesztését.

A halgazdálkodás, a mezőgazdaság, a környezet- és természetvédelem, valamint a vidék szorosan egymásra utalt területek, mindamelllett, hogy a vidéki térség és benne a halastó a termelés színhelye, továbbá egyben biológiai és társadalmi élettér is. Az ágazat küldetését felvállalva a bevételi profiljukat diverzifikáló gazdaságok a termelési funkción túl el tudják látni a természeti értékek fenntartását és fejlesztését, az extenzíven művelt kultúrtáj ápolását, a halászati hagyományok megőrzését, valamint a rekreációs (horgászat, vizes élőhelyekre alapozott turizmus) igények kiszolgálását.

A hazai tógazdaságok többsége nem felel meg mindegyik funkciónak, de a jövőben bizonyosan növekedni fog azon gazdaságok száma, amelyek a multifunkcionalitás teljes kihasználására törekednek a vállalkozás szintjén – ezzel is hozzájárulva a foglalkoztatás növeléséhez.